

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 54. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 18. september 2020

Tidspunkt: kl. 07.30

Sted: vær. 2-133 og Microsoft Teams

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Jens Joel (S), Jens Rohde (RV), Anne Valentina Berthelsen (SF), Søren Søndergaard (EL), Victoria Velasquez (EL), Søren Egge Rasmussen (EL), Jan E. Jørgensen (V), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V), Morten Messerschmidt (DF), Katarina Ammitzbøll (KF) og Peter Seier Christensen (NB).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod samt fødevare-, fiskeri- og ligestillingsminister og minister for nordisk samarbejde Mogens Jensen.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3769 (udenrigsanliggender) den 21. september 2020

EUU alm. del (19) – bilag 961 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Alle punkter er til orientering.

1. Libyen

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3769 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (19) – bilag 429 (udvalgsmødereferat side 658, senest behandlet i EUU 6/2-20)

Udenrigsministeren: Der forventes en åben drøftelse af, hvad EU kan gøre for at fremme en politisk løsning på konflikten i Libyen. Det ventes også, at udenrigsrepræsentant Josep Borrell vil orientere om sit nylige besøg i landet.

Situationen i Libyen er fortsat meget skrøbelig. Der har de seneste måneder de facto været våbenstilstand, men samtidig en massiv militær oprustning på begge sider af den centrale middelhavsby Sirte. Oven i den fortsatte militære konflikt ser vi en stigning i landets rapporterede covid-19-smittetal. Befolkningen lider samtidig under stadige strømsvigt og økonomiske konsekvenser af 9 måneders blokade af landets olieeksport.

Ikke desto mindre er der små positive tegn. Den 21. august blev der afgivet parallelle våbenstilstandserklæringer i den østlige og den vestlige del af landet. I Tripoli kom erklæringen fra premierminister Fayez al-Sarraj, mens erklæringen i øst kom fra Aguila Saleh Issa, formanden for det libyske parlament i Tobruk. Efter de to erklæringer har der været ført politiske forhand-

linger i både Marokko og Schweiz. Meldingerne herfra er positive, hvilket giver anledning til en forsigtig optimisme. Men det er ikke alle aktører – hverken i eller uden for landet – som er indstillet på at finde en politisk løsning i den nuværende situation.

Fra dansk side hilser vi europæisk støtte til en politisk løsning velkommen, eftersom EU har en åbenlys interesse i et stabilt Libyen. For regeringen er det således af stor betydning, at alle eksterne aktører respekterer FN's våbenembargo og standser deres militære indblanding i konflikten, samt at de politiske forhandlinger reelt kommer i gang.

Søren Søndergaard: Erdoğan-regimet i Tyrkiet har som bekendt overført flere tusinde islamistiske jihadister fra Afrin i Syrien til Libyen. Jeg vil bare høre, om den proces fortsætter. Er der tal på, hvor mange ekstreme islamister, Erdoğan har fået placeret i Libyen?

Udenrigsministeren: Jeg undersøger gerne, i hvor stort omfang det foregår. Det vigtige i Libyen er, at der kun findes én løsning på den konflikt, hvilket er en politisk løsning mellem de stridende parter. For regeringen er det helt centralt, at alle eksterne aktører standser deres militære engagement i Libyen. Det gælder selvfølgelig også Tyrkiet. Og FN's våbenembargo skal overholdes. Vi ved, at Tyrkiet og andre aktører er aktive i Libyen stadig faciliterer militser fra Syrien, der deltager i konflikten – det skal håndteres. Grundlæggende er Libyen et land, der er brudt sammen. Og vi har én interesse, hvilket er at få de stridende parter til at finde en fredelig og politisk løsning på konflikten.

2. EU-AU

– *Politisk drøftelse*

JOIN (2020) 0004

Rådsmøde 3769 – bilag 1 (samlenotat side 4)

EUU alm. del (19) - svar på spm. 154 om oversendelse af regeringens bemærkninger til Kommissionens kommende Afrika-strategi, fra ministeren for udviklingssamarbejde (2019-20)

EUU alm. del (19) – bilag 315 (udvalgsmødereferat side 393, senest behandlet i EEU 6/12-19)

Udenrigsministeren: Drøftelsen af EU's forhold til Den Afrikanske Union finder sted forud for det virtuelle EU-AU-udenrigsministtermøde. Ministermødet skal være trædestenen til det 6. EU-AU-topmøde, som grundet covid-19 netop er blevet udsat til foråret 2021. Og det er vigtigt for mig, at vi styrker Europas rolle i Afrika, især på klimaområdet og migrationsområdet. EU skal gå til AU med konkrete bud på et tættere og mere bæredygtigt partnerskab, som baserer sig på grundlæggende værdier såsom menneskerettigheder og god regeringsførelse. Det vil på langt sigt ubetinget være til de afrikanske befolkningers fordel. Jeg finder det centralt, at anbefalingerne fra den grønne højniveaugruppe, som Danmark har været drivkraften bag, indgår i topmødeforberedelserne. Der kan vi formulere konkrete grønne flagskibsinitiativer, som kan lanceres ved topmødet.

Et styrket EU-AU-samarbejde skal også bidrage til at imødegå irregulær migration gennem effektiv og fair migrationshåndtering. Vi skal styrke samarbejdet om beskyttelse i nærområderne og langs migrationsruterne, samt om at bekæmpe menneskesmugling. Det skal ske, samtidig med at der skabes reelle alternativer for de mange unge afrikanere. Derfor ønsker vi jo, at EU-AU-samarbejdet skal imødegå de grundlæggende årsager til den irregulære migration. Vi skal tilstræbe en EU-linje, der i videst muligt omfang flugter med den danske ambition om et retfærdigt og humant asylsystem. Et system, der reducerer de incitament, som i dag får migranter til at sætte livet på spil på migrationsruterne gennem Sahel og Maghreb og derefter over Middelhavet.

Sidst, men bestemt ikke mindst, vil jeg på rådsmødet argumentere for et fornyet og styrket samarbejde mellem EU, AU og de afrikanske lande om fred og sikkerhed, bæredygtig udvikling og økonomisk vækst. Det inkluderer bl.a. ligestilling, herunder social og reproduktiv sundhed og rettigheder, unge, handel og anstændige job. Et velstående, fredeligt og modstandsdygtigt Afrika er en udenrigspolitisk prioritet for Danmark og vil i sig selv skabe mindre grobund for irregulær migration.

Ulla Tørnæs: Jeg deler fuldt ud bestræbelserne fra EU's side, og det er vigtigt, at der også fremover skal være tale om ligeværdige partnerskaber. Jeg er også enig i, at øget samhandel – investeringer – på det afrikanske kontinent er vigtige. Endelig er jeg glad for, at ministeren understreger, at der skal øget fokus på ligestilling og dermed også kvinders rettigheder og mu-

ligheder for at bidrage til en økonomisk vækst. Lad mig bare minde ministeren om de gamle tal, som rent faktisk viser, at man kan øge BNP med helt op til 25 pct., hvis bare kvinderne får mulighed for at udnytte deres potentiale og bidrage.

Men nu til det, som jeg egentlig ville spørge til: Jeg erindr, at Socialdemokratiet et stykke tid før sidste folketingsvalg præsenterede en stor Afrikaplan, som indeholdt en såkaldt marshallplan. Det hørte jeg ikke ministeren nævne i forelæggelsen, og i lyset af regeringens finanslovsforslag for 2021, vores drøftelser om MFF'en samt forhandlingsresultatet skal jeg bare spørge, om regeringens planer om en marshallplan er endeligt skrinlagte.

Et andet spørgsmål: Jeg er jo fuldstændig enig i, at vi som nabokontinent har en kæmpe egeninteresse i at sikre, at især unge mennesker kan se et håb om en fremtid i deres egne lande, og det er i virkeligheden det bedste instrument til at hindre ulovlig migration. Men hvis man kigger lidt ned i papirerne – også nogle af dem, vi har fået forud for mødet i dag – og hvis man lytter til lidt af det, som kommissionsformand Ursula von der Leyen sagde i går, så bliver der i stigende grad talt om legal migration. Hvad er regeringens holdninger til de drøftelser? Jeg forstår, at der er tale om en endegyldig afvisning af regeringens forslag om modtagecentre i tredjelande. Derfor er det selvfølgelig interessant at vide, hvordan regeringen vil gribe drøftelserne om legal migration an – også i forbindelse med EU/AU-topmødet.

Jens Rohde: I forlængelse af det, Ulla Tørnæs er inde på: Hvordan går det med Cotonou-aftalen? Den udløber jo i år. Der skal jo snart laves en partnerskabsaftale med AVS-landene.

Anne Valentina Berthelsen: Ministeren fremhæver, at man i EU bør prioritere et styrket samarbejde mellem EU og AU om at imødegå irregulær migration og bekæmpe menneskesmugling, hvilket jo er rigtig godt – det er Socialistisk Folkeparti enige i – og ministeren anfører, at et nyt retfærdige og humane asylsystem er et led i regeringens arbejde. Men er der lydhørhed over for det i EU og i AU?

Kim Valentin: Det er meget bekymrende, hvad der sker i Mali og Somalia med mulige humanitære katastrofer og måske større flygtningestrømme, end vi har set tidligere – men hvad er egentlig nu regeringens holdning til modtagecentre i tredjelande? Er man gået væk fra det?

Udenrigsministeren: Først til Ulla Tørnæs: Det topmøde, der skulle have fundet sted, er blevet udskudt til starten af 2021 på grund af covid-19 og andre ting. Desværre, for vi ønsker et tættere partnerskab mellem EU og Afrika. Da den nye Kommission tiltrådte sidste år, var det meget positivt, at stort set alle kommissærer på deres første rejse tog til Afrika for at mødes med bl.a. AU med et stærkere samarbejde for øje. Vi har valgt at fastholde punktet på dagsordenen for rådsmødet, selv om det egentlig var tænkt som en slags forberedelse af det nu udskudte topmøde. Vi vender tilbage til udvalget om sagen før topmødet i begyndelsen af 2021.

Ulla Tørnæs spørger til regeringens ønske om at oprette en slags marshallplan for Afrika. Det skal ikke bare være i form af bistand, men også gennem handel og bredere partnerskaber. Det

er en kerneprioritet for regeringen; dels fordi vi skal adressere de bagvedliggende årsager til den irregulære migration: fattigdom, dårlige økonomiske udsigter og unges manglende fremtidsmuligheder. Det er helt afgørende, for folk sætter sig ikke i bevægelse mod Europa, hvis de kan se en fremtid for sig i deres egne afrikanske lande.

Der er jo blevet indgået en aftale om EU's flerårige budget for 2021-2027. Vi er tilfredse med aftalen, men det var hårde forhandlinger, som I ved – også med hensyn til prioriteterne, hvor alle måtte finde sig i kompromiser. Specifikt vedrørende Afrika ville vi gerne have haft en mere ambitiøs linje. Her lykkedes det ikke at opnå flere øremærkede midler. Kampen er dog ikke helt slut, for aftalen om EU's kommende udviklingsbistand er yderst fleksibel, eftersom EU skal kunne reagere hurtigt på kriser og behov. Derfor er der faktisk også en masse frie midler, som skal fordeles løbende de kommende år, og i denne forbindelse vil regeringen skubbe på for, at de fattigste får prioriteter, når pengene skal fordeles efter de principper, jeg nævnte. Vi bidrager også fra dansk side til Afrika gennem vores egen udviklingsbistand foruden coronahjælpepakker til udviklingslandene, og her har regeringen i høj grad fokus på Afrika.

Det andet spørgsmål svarer jeg både Ulla Tørnæs og Anne Valentina Berthelsen på. Vi venter stadig på, at Kommissionen offentliggør sit udspil til en ny europæisk asyl- og migrationspagt. Det skulle ske i næste uge, og det er regeringens forventning, at pagtens indhold i hvert fald vil afspejle en erkendelse af, at EU's hidtidige asyl- og migrationssystem har spillet fallit, og at der er brug for gennemgribende reformer på området. Det synes jeg i sig selv er et godt udgangspunkt, for asylsystemet har virkelig spillet fallit, når kyniske menneskesmuglere sender mennesker gennem Sahel og Nordafrika over Middelhavet på en færd, hvor de udsættes for overgreb og er i risiko for at dø. Det er selvfølgelig en forretningsmodel og en situation, som skal stoppes. Systemet er brudt sammen, så det må laves om. Derfor er det godt, at vi – også med dette konkrete udspil fra Kommissionen – tager hul på den debat.

Regeringen ønsker en mere helhedsorienteret tilgang til et reformeret fælles asyl- og migrationssystem. Nu må vi se, hvad Kommissionen spiller ud med, men jeg tror, at flere af elementerne vil vise sig at være i tråd med regeringens vision om et retfærdigt og humant asylsystem – om end regeringens helt centrale ambition om etablering af en ordening for overførsel af asylansøgere til et land uden for EU ikke forventes indeholdt i udspillet. Vi glæder os til at nærlæse pagten, når den offentliggøres, og vi vil arbejde videre for regeringens mål, for som vi ser det, er det en af vejene til at få et mere humant og retfærdigt asylsystem, hvis man kan sikre, at man kan overføre asylansøgere til et modtagecenter uden for EU og foretage asylbehandlingen dér.

Dernæst om legal migration til Ulla Tørnæs: Jeg skal ikke gå ind på, hvad Kommissionen forstår ved legal migration, men migration skal foregå ved regulær tilladelse, så man kontrollerer, hvem der kommer til Europa og på hvilke vilkår – det er jo det eneste fair system. Det er sådan set meget simpelt, og hvordan vi indretter os i den forbindelse, er jo i sidste ende en dansk beslutning.

Til Jens Rohde: Den nye aftale, der skal erstatte Cotonouaftalen, vil bestå af en generel tekst – et såkaldt aftalefundament – som vil gælde for alle AVS-landene, altså Afrika, Vestindien og Stillehavsområdet. Derudover vil den bestå af tre regionale protokoller for stater i henholdsvis Afrika syd for Sahara, Vestindien og Stillehavet. Forhandlingerne er inde i den afsluttende fase, og forhåbningen er, at der kan indgås en aftale i løbet af efteråret. Blandt de sidste udestående emner er lovlig migration og hjemsendelser.

Ulla Tørnæs: Selv om besvarelsen var lang, synes jeg ikke, at jeg fik svar på de spørgsmål, jeg stillede. Jeg forstod på ministerens indledende bemærkninger, at der vil blive afholdt et virtuelt EU/AU-topmøde senere på efteråret. Jeg forstår godt, at det fysiske topmøde er udskudt. Men bliver der afholdt et virtuelt topmøde?

Jeg fik heller ikke noget særlig klart svar på, hvorvidt regeringen har skrottet planerne om en marshallplan for Afrika, ligesom jeg heller ikke rigtig fik svar på, hvad regeringen mener om de drøftelser om legal migration, som skal finde sted. Jeg er helt med på, at vi skal gøre alt for at undgå irregulær migration til Europa. Det bestræber vi os jo på i alle tænkelige sammenhænge. Jeg er personligt af den opfattelse, at vi ikke kan løse Afrikas fattigdomsproblemer i Europa, hvorimod vi kan bidrage til at løse dem på det afrikanske kontinent. Så jeg mangler stadig en holdningstilkendegivelse fra ministeren om, hvad regeringen vil bidrage med i de kommende drøftelser om legal migration. For de kommer jo. Det sagde kommissionsformand Ursula von der Leyen i går, og det vil også indgå på EU-AU-topmødet. Og jeg er helt med på, at det er noget, vi beslutter i Danmark. Men det er jo netop derfor, jeg spørger ministeren, hvad regeringens holdning er.

Dernæst en holdningstilkendegivelse fra Venstre om Cotonou-aftalen: Der har været bestræbelser på at fjerne de artikler i Cotonou-aftalen, som vedrører hjemsendelse og hjemtagning af egne statsborgere, fordi man har ment, at de kan løses med andre aftaler. For Venstre er det imidlertid afgørende vigtigt, at de artikler fastholdes. Regeringen må holde fast i, at der selvfølgelig er en forpligtelse til at tage imod egne borgere.

Jan E. Jørgensen: Regeringen taler om en "marshallhjælp", og ord er jo taknemmelige. Men hvilket beløb forestiller ministeren sig, at marshallhjælpen til Afrika skal udgøre? Den egentlige marshallhjælp fra USA til Europa efter 2. verdenskrig, som løb over 3 år fra 1948-1950, udgjorde samlet set 12,731 mia. dollars svarende til 79,9 mia. kr. Omregnet til nutidskroner svarer det til 1.651 mia. kr., altså 550 mia. kr. årligt. Hvor langt er vi fra det beløb?

Kim Valentin: Marshallhjælpen var desuden i sin tid bygget op om, at de penge, USA gav, skulle komme tilbage igen ved europæiske køb af varer. Indgår de tanker også i regeringens marshallplan for Afrika?

Jens Rohde: Det var ikke specielt meget, jeg fik ud af ministerens svar. Det er fint, at man generelt står på, at Cotonou-aftalen skal overholdes, og at man sikrer sig en eller anden form for sanktionsregime, som sørger for, at den faktisk bliver overholdt. Man hvis vi forlanger, at

andre lande og andre kontinenter skal overholde deres del af aftalen, må vi også overholde vores del. Det har vi ikke gjort, hvad angår todsatser – hele raden rundt.

Kan udenrigsministeren ikke give en uddybende mundtlig eller skriftlig briefing om, hvordan det går? Og redegøre for, om der skal en fjerde søjle til? Vi har jo tre søjler i aftalen nu om henholdsvis politik, handel og økonomi og udvikling, og man kunne jo godt forestille sig, at en fjerde søjle kom til at omhandle migrationsspørgsmålet. Men spørgsmålet er, hvordan man sikrer en bedre sammenhæng mellem de tre søjler i aftalen, for et af de problemer, vi står med i dag, er, at søjlerne nogle steder modarbejder hinanden. Så jeg kunne godt tænke mig, at vi enten mundtligt særskilt får ministeren over på et tidspunkt for at fortælle om det, eller at vi får en lidt mere uddybende briefing om, hvor sagerne står. For jeg kan forstå, at vi nu er ved at gå ind i slutspillet om en ny aftale.

Hvad legale migrationsveje angår, handler det simpelthen om at sikre, at man rent faktisk kan styre migrationen. For det kan vi jo ikke i dag: Der kommer masser af mennesker til Europa, som vi ikke aner er her. Det skaber så en masse problemer; det skaber et helt nyt proletariat, fordi det er de mest sårbare mennesker i vores samfund. Derfor kunne det være en god idé, om vi gik konstruktivt ind i diskussionen om legale migrationsveje, under forudsætning af, at vi jo så også har et effektivt fast-track-system og et effektivt hjemsendelsessystem. For det er jo rigtigt, som Ulla Tørnæs nævnte, at vi ikke kan løse Afrikas økonomiske problemer i Europa. Det er alle nok enige om. Vi er dog alligevel nødt til både at sikre beskyttelse til de mennesker, der er her, ligesom vi har en egeninteresse i, at de mennesker, der betræder det europæiske kontinent, selvfølgelig registreres, så vi ved, hvem der befinder sig her. Mange kvinder og børn kunne dermed også spares for overgreb undervejs på deres færd. Så jeg synes, at regeringen helt aktivt skulle forholde sig til ikke bare, hvad Kommissionen mener – idet jeg kan forstå, at ministeren ikke ved, hvad Kommissionen mener om legale migrationsveje – men at man rent faktisk selv får formuleret en politik om det. Det kunne passende indgå som en del af forhandlingerne om en kommende Europaaf-tale, som jeg i den grad håber, at udenrigsministeren snart vil sætte på dagsordenen, så vi kan komme i gang med det i Folketinget.

Udenrigsministeren: Først til Ulla Tørnæs: Topmødet er udskudt til foråret næste år – helt og holdent. Der kommer ikke et virtuelt topmøde til efteråret. Det udenrigsministermøde, der var tænkt som forberedelse til topmødet, er ganske vist stadig programsat, men det er blevet flyttet 2-3 gange tidligere, så lad os se, om det bliver afholdt. Når nu topmødet er flyttet, vil det nok være naturligt, at man så også flytter udenrigsministermødet.

Om legal migration, Cotonou-aftalen og de forpligtelser, man har i forhold til oprindelseslandet: Den diskussion er meget klar. Man har folkeretligt en forpligtelse til at tilbagetage afviste borgere, og det gælder også de lande, hvor irregulære migranter kommer fra. De har en forpligtelse til at tage de borgere retur. Og jeg er fuldstændig med Ulla Tørnæs i, at den folkeretlige forpligtelse til at tage hjemsendte asylansøgere tilbage naturligvis skal overholdes. Det er også en del af Kommissionens forhandlingsmandat, så står vi fast på, at vi vil forpligte parterne til at overholde dette uden betingelser. Til gengæld er det helt afgørende, at vi samtidig på andre

måder hjælper andre lande i Afrika til at adressere de grundlæggende årsager til, at folk migrerer, altså hjælper med at give de unge mulighed for en fremtid, bekæmpe arbejdsløshed, sikre kvinders ligestilling osv. Det er også i vores egen interesse.

Ulla Tørnæs: Men der står i det notat, vi har fået forud for udvalgsmødet, at der skal afholdes et virtuelt topmøde i oktober måned. Bare lige så vi er sikre på, hvad vi taler om. Vil det møde finde sted eller ej?

Udenrigsministeren: Det var måske uklart formuleret i forelæggelsen, men sagen er, at topmødet netop er blevet udskudt. Jeg beklager forvirringen, men det er en nyhed, der lige er kommet. På trods heraf er punktet på rådsmødets dagsorden fastholdt. Det synes jeg sådan set er fint nok, fordi det er formålstjenligt at drøfte Afrika under alle omstændigheder. Udskydelsen af topmødet er drønærgerlig, for vi havde tænkt at bruge dette udenrigsministtermøde til grundigt at forberede det, og det er en vigtig prioritet, ikke mindst for den danske regering, ligesom den nye Kommission med Ursula von der Leyen i spidsen akkurat har prioriteret Afrika og partnerskabet.

Til både Jan E. Jørgensen og Kim Valentin: Kald det en marshallplan eller lad være – men vi synes, at planen indeholder mange af de samme tanker som marshallplanen efter 2. verdenskrig, hvor man ville bevare freden ved at skabe grobund for velstand og handel. Hjælpen til Afrika i dag handler også både om bistand, sikring af bedre handel, muligheder for at skabe økonomisk udvikling og et stærkt politisk samarbejde om bl.a. migration, bekæmpelse af terror og ustabilitet, klimaspørgsmålet m.m. Det vil skabe udviklingsmuligheder i Afrika og tage noget af migrationspresset.

NOT Til Jens Rohde: Det bliver nok for voldsomt på dette møde at gå ind i alle de elementer, der indgår i post-Cotonou, ligesom vi heller ikke vil komme ind i den detaljegråd blandt udenrigsministrene. Jeg vil dog gerne levere det notat med en status, som du efterspørger.

Diskussionen om legale migrationsveje ind i Europa er vigtig, men vi må slå fast, at det i sidste ende er landene selv, som bestemmer indretningen af deres migrationspolitik. Det, vi skal have lavet om nu, er migrationssystemet, som er brudt sammen, og vi må have standset de irregulære migrationsstrømme.

3. Hviderusland

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3769 – bilag 1 (samlenotat side 7)

Videokonference 14/8-20 – udenrigsanliggender – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af 13/8-20)

Udenrigsministeren: Centralt på rådsmødet står den seneste udvikling i Hviderusland, herunder EU's muligheder for at støtte den nationale dialog. På mødet forventes en drøftelse af EU's arbejde med at revidere sit engagement med og i Hviderusland, inklusive hvordan EU bedst støtter demokratiske kræfter i landet. Derudover forventes en status over EU's finansielle støtte til det hviderussiske civilsamfund og uafhængige medier. Sidst, men ikke mindst, forventer jeg en drøftelse af sanktionerne mod Hviderusland på selve rådsmødet. Siden valget i landet den 9. august har jeg som bekendt presset stærkt på for vedtagelsen af målrettede sanktioner så snart som muligt og snarest muligt. Det vil jeg også gøre på dette rådsmøde, for vi må og skal reagere hurtigt og konsekvent, når vores fundamentale rettigheder, værdier og interesser er truet. Jeg er ikke tilfreds med, at vi endnu ikke har fået EU-sanktionerne endeligt på plads. Det er simpelthen ikke godt nok.

Som det har været omtalt i pressen, vil sanktionerne være rettet mod et betydeligt antal centralt placerede personer inden for det hviderussiske regime – personer, som er ansvarlige for valgsvindel både før og efter valget og personer, som er ansvarlige for overgrebene mod den hviderussiske befolkning. Det er kun ved et massivt fælles pres, at vi kan gøre op med de hviderussiske myndigheders ugerninger, og de ansvarlige skal ikke være i tvivl om, at den slags overgreb ikke accepteres af EU.

Udviklingen i Hviderusland har samtidig vist, at der er behov for, at de europæiske lande kan træde til med akut støtte og solidaritet, når borgere i vores nabolande rejser sig mod autoritære og undertrykkende kræfter. Derfor skal sanktioner også ledsages af positive tiltag i form af konkret støtte til den hviderussiske befolkning, der kæmper for at blive hørt og respekteret. Danmark er også sit ansvar bevidst her. Konkret har jeg taget initiativ til at støtte det hviderussiske journalister, menneskerettighedsforkæmpere og voldsofre med en akutindsats på ½ million gennem International Media Support (IMS) og DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur.

For at understøtte den demokratiske udvikling i bl.a. Hviderusland har regeringen etableret en ny demokratifond inden for rammerne af det danske naboskabsprogram til styrkelse af civilsamfund, mellempåvirkende erfaringsudveksling og netværksdannelse. Fonden skal være et fleksibelt redskab, der kan anvendes i alle seks østlige naboskabslande, men det er tanken, at de første aktiviteter i fonden vil gå til Hviderusland, hvor behovet vurderes at være størst. Vi arbejder samlet med en startpulje på 50 mio. kr. for 2020 og 2021.

Jeg mener, at vi europæere har et særligt ansvar for at støtte den hviderussiske befolknings krav om demokratisk udvikling og at kræve respekt for grundlæggende menneskerettigheder.

Jeg har gentagne gange på det kraftigste offentligt fordømt de voldelige overgreb og tilbageholdelser af fredelige demonstranter, oppositionspolitikere og pressefolk. De budskaber har vi også kommunikeret gennem fælles nordisk-baltiske erklæringer og naturligvis gennem EU. Fra Rusland og Hviderusland bliver der fortsat spillet på et narrativ om vestlig indblanding i et forsøg på at miskreditere oppositionen. Det er en velkendt strategi, som vi i EU er meget opmærksomme på, og som vi også fra dansk side tager højde for i vores kommunikation og vores egne indsatser. Det må dog ikke afholde os fra at støtte en befolkning, der kæmper for demokratiske værdier. Det svarer netop ikke til at blande sig i Hvideruslands indre anliggender; det handler derimod om at stå ved og beskytte vores fælles europæiske værdier.

Jan E. Jørgensen: Støtte herfra til ideen om sanktioner. Kan du fortælle lidt nærmere om, hvilke personer der forventes at komme på listen. Taler vi om præsidenten, eller er det måske regeringsmedlemmer? Eller befinder de sig på et lavere niveau?

Søren Søndergaard: Jeg bakker fuldstændig op om det initiativ, regeringen har taget, om at støtte folk, der er udsat for repression. I Enhedslisten har vi et søsterparti, hvor mange gode folk har brug for støtte, så jeg synes det er rigtig godt, at man konkret vil støtte de folk, der er udsat for undertrykkelse, bliver fyret fra deres job og udsat for tortur. Danmark har stor ekspertise inden for rehabilitering af torturofre, og det vil være oplagt, at vi stiller den ekspertise til rådighed i dette tilfælde. Så alt det der er strålende, og vil man yde mere end det relativt beskedne beløb, der blev lagt an til i begyndelsen, så har det vores opbakning.

Mere faktuel: Hvilke lande i EU har blokeret for, at sanktionerne ikke er blevet gennemført endnu? Og hvad er grunden til, at ministeren ikke forelægger et forhandlingsoplæg – ville det ikke være oplagt? Eller har det været behandlet i det Det Udenrigspolitiske Nævn?

Derudover har jeg nogle mere politiske kommentarer. Regeringen fokuserer ufattelig meget på spørgsmålet om enkeltpersoner fra det hviderussiske regime. Men jeg kunne godt tænke mig, at ministeren også prøvede at opliste, hvilke generelle forbindelser der er mellem EU og Hviderusland. For der er jo en lang række initiativer, hvor EU har forbindelser med Hviderusland om finansieringsinstitutter osv. Jeg vil godt vide, om der er andre værktøjer i redskabsskuffen end alene det at rette sanktioner mod enkeltpersoner. Når jeg spørger, er det fordi jeg bliver nødt til at sige, at jeg ikke synes, at EU's holdning til Hviderusland hidtil har været glørværdig. Jeg vil således også gerne spørge, om ministeren her vil sige undskyld til oppositionen i Hviderusland for, at EU har bidraget til at opbygge det hviderussiske grænseovervågningsystem, som bl.a. er blevet brugt mod oppositionspolitikere i Hviderusland. Det er nødvendigt en gang imellem at gøre status, og jeg synes, at det ville klæde udenrigsministeren at sige undskyld for, at Danmark gennem EU har bidraget til det og at love, at noget lignende ikke kommer til at ske fremover.

Udenrigsministeren: Jan E. Jørgensen spørger til, hvem der er på sanktionslisten. Jeg vil vente med at svare, til listen er på plads, forhåbentlig meget snart. Jeg mener, at EU har sovet i timen – vi har kollektivt handlet alt for sent. Regeringen vil kæmpe for, at der skal reageres

prompte. Listen vil være rettet mod et betydeligt antal centralt placerede personer fra det hviderussiske regime, specifikt dem med ansvar for valgsvindel og overgreb mod den hviderussiske befolkning. Den skal selvfølgelig have en klar effekt, og regeringens holdning er, at vi er klar til at gå meget langt i sanktioner mod de ansvarlige.

Til Søren Søndergaard: Jeg forelægger ikke et forhandlingsoplæg, eftersom regeringen har vurderet, at sagen ikke har juridisk, politisk økonomisk betydning "af større rækkevidde" for Danmark. Der er tale om brug af et eksisterende sanktionsregime, og jeg har i flere sammenhænge med bred opbakning fra Folketinget kæmpet for sanktioner mod de ansvarlige.

Søren Søndergaard: Det kan vi vende tilbage til. Men derudover havde jeg tre spørgsmål, som ministeren ikke lige fik svaret på.

Det første var: På hvilke andre områder er der mulighed for sanktioner, end når det gælder personer? Altså: På hvilke andre områder har EU og Danmark samarbejde med Hviderusland, f.eks. gennem EU's Investeringsbank og EU's Bank for Genopbygning og Udvikling? Hvilke andre muligheder vil man kunne bruge, hvis man ønsker at lægge pres på regeringen i Hviderusland? Det er helt i orden, hvis ministeren ikke lige har svaret ved hånden, og jeg synes ikke, at embedsmændene skal begynde at sidde og stykke et eller andet sammen nu, men jeg ville gerne have oversendt et notat om, hvad de samlede muligheder er for at lægge pres på regimet i Hviderusland, altså hvad der samlet set eksisterer af handelssamarbejde eller kontakter.

Det andet spørgsmål, jeg ikke fik svar på, gik på, hvad årsagen er til, at EU har været så langsomme med at reagere over for Hviderusland.

Det tredje spørgsmål, jeg ikke fik svar på, var, om udenrigsministeren vil give en undskyldning til den hviderussiske opposition. Somme tider kan man ikke lade være med at undre sig over, hvor meget plad der rent ud sagt er i udenrigspolitik. Ministeren kender godt overskrifterne: "EU finansierer overvågningsudstyr til diktator"; "EU finansier grænsekontrol ved Hviderusland, som chikanerer hviderussisk opposition" osv. – et hav af eksempler på, hvordan oppositionen i Hviderusland er blevet generet og forfulgt ved hjælp af udstyr finansieret af EU. Det har svækket oppositionen i det opgør, der er nu. Oppositionen står svagere, end den ellers ville have gjort, hvis ikke det havde været for EU's levering af dette udstyr. Det bliver man da nødt til at forholde sig til. Man kan ikke nøjes med pæne ord og nogle millioner. Man bliver da nødt til at forholde sig til det, man har gjort hidtil. Og udenrigsministeren er så oven i købet i den heldige situation, at det ikke er hans egen regering, der har været ansvarlig for leveringen af udstyret. Men Danmark er som medlem af EU medansvarlig for den nuværende situation. Derfor bliver vi nødt til at være klare i vores meldinger over for den opposition, der i øjeblikket kæmper under meget vanskelige vilkår og udsættes for tortur, fængslinger og undertrykkelse, og som inden længe risikerer det, der er værre. Derfor spørger jeg, om ikke udenrigsministeren vil give en undskyldning for den støtte, som EU har givet til det hviderussiske regime, når det gælder overvågningen af grænserne og overvågning af oppositionen.

Udenrigsministeren: Sanktionsinstrumentet er for det første et kompliceret instrument, for hvis man nu indførte generelle økonomiske sanktioner mod Hviderusland, i hvor høj grad ville det så ramme Lukasjenko og hans folk, og i hvor høj grad ville det i stedet ramme folk, der mister deres arbejde, dem der går på gaden, som måske så vil få endnu færre kræfter til at kæmpe mod den undertrykkelse, de er udsat for? Man skal virkelig tænke over, hvordan man bruger sanktionsinstrumentet, så det er effektivt mod de ansvarlige og ikke rammer de forkerte. Det er det ene, jeg synes man skal have in mente. Derfor er jeg faktisk glad for målrettede sanktioner, hvor man f.eks. forhindrer, at de sanktionerede og deres familier kan rejse til EU-lande, at man kan indefryse deres værdier og på den måde ramme de ansvarlige.

For det andet har vi ét mål, som er, at den hviderussiske befolkning får ret til et frit og fair valg og et liv uden den undertrykkelse, de udsættes for i øjeblikket. Jeg tror, at det handler om en kombination af hårde sanktioner over for dem, der er ansvarlige for overgrebene på den ene side og nogle perspektiver om samarbejde og handelsmuligheder med Europa på den anden side. Altså at der også er en gulerod for landet, når befolkningen forhåbentlig kommer igennem denne situation og opnår et frit og fair valg og en legitim, valgt regering.

NOT Jeg vil dog gerne kigge på de andre typer sanktioner, du nævner. Men jeg har også haft kontakt med oppositionspolitikere fra Hviderusland, og det er vigtigt at lytte til, hvad de ønsker, vi skal gøre. Ellers bliver det en kamp mellem øst og vest, og det må det ikke blive. Vi har en europæisk virkelighed, og hver europæisk befolkning bør selv have ret til selv at bestemme, hvem der er deres regeringschef ved et frit og fair valg uden undertrykkelse.

NOT Jeg vil også gerne kigge nøjere på, hvordan det grænseudstyr, EU har eksporteret, er blevet brugt til skade for oppositionen. For der skal ikke herske tvivl om, at vi skal gøre alt for at undgå det. Når det sker, er det vigtigt at reagere hårdt. Man skal dog også huske på, at støtten fra Rusland til Hviderusland er noget af det, der reelt muliggør undertrykkelsen.

Søren Søndergaard: Jeg er sådan set fuldstændig enig med udenrigsministeren i, at man skal sørge for, at sanktioner rammer de rigtige. Det er så også derfor, man skal have et samlet overblik over, hvad der er af redskaber i værktøjskassen, og hvad der er hensigtsmæssigt at bruge. Men det forstår jeg så, at vi faktisk kan få.

Jeg er også fuldstændig enig i, at vi skal sørge for, at det frem for alt ikke må blive set som en øst-vest-konflikt, for så tror jeg vi stiller oppositionen i Hviderusland i en meget vanskelig situation, jævnfør hvad der skete i Ukraine.

Og så er jeg også glad for, at ministeren vil gå ind i det med overvågningsudstyret – overvågningskameraer, kommunikationsudstyr, seismiske sensorer, patruljefartøjer osv. Jeg er sikker på, at ministeren kender den Danwatch-undersøgelse, der afdækkede, hvad udstyret er blevet brugt til. Men det vil være godt, hvis vi får en kommenteret udgave, hvorefter vi kan drage en politisk konklusion op om behovet for en undskyldning til oppositionen. Til alle de oppositionsfolk, som er blevet tilbageholdt og torteret ved hjælp af det udstyr.

NOT Formanden: Ministeren har nu lovet os et notat og opfølgning, og så kan vi jo derefter se, om vi har behov for at sætte det på som et dagsordenpunkt på et tidspunkt.

Udenrigsministeren: Det kan jeg bekræfte; det skal jeg nok vende tilbage til.

4. Eventuelt

Udenrigsministeren: Under aktuelle anliggender vil jeg nævne, at der på rådsmødet lægges op til en kort orientering om udviklingen i sagen om forgiftningen af den russiske oppositionsaktivist Aleksej Navalnyj samt – forud for mødet i Det Europæiske Råd – en kort orientering om henholdsvis Kina og Tyrkiet. Mødet planlægges at slutte med en uformel frokostdrøftelse blandt udenrigsministrene om EU's sydlige partnerskab.

Forgiftningen af Aleksej Navalnyj

Jeg vil gerne understrege, at regeringen ser på forgiftningen af Navalnyj med den allerstørste alvor. Derfor var jeg også hurtigt ude at fordømme angrebet og kræve en tilbundsgående undersøgelse. Jeg tog sagen op på det uformelle EU-udenrigsministermøde, vi havde den 28. august, hvor jeg understregede behovet for en hurtig og stærk reaktion. Jeg har fra begyndelsen udtalt mig positivt om mulige EU-sanktioner; Danmark har før støttet anvendelse af EU-sanktionsregimet ved brug af kemiske våben i forbindelse med Skripal-sagen, og det vil regeringen også være klar til i denne sag. Samtidig arbejder regeringen fortsat hårdt for, at EU vedtager et menneskerettigheds-sanktionsregime, som kunne være oplagt at bruge i en sag som denne.

Kina

Der lægges op til en kort briefing fra det virtuelle EU-Kina-topmøde, som fandt sted i mandags. Kina skal drøftes på mødet i Det Europæiske Råd i næste uge, hvorfor jeg ikke forventer en længere drøftelse af emnet på udenrigsministermødet. Bliver der mulighed for det, vil jeg dog benytte lejligheden til at understrege støtten til dialogen mellem EU og Kina, både på områder, hvor vi kan og skal samarbejde, såsom klima og den grønne omstilling, og på områder, hvor vi har udfordringer, bl.a. markedsadgang og investeringer. Jeg vil selvfølgelig også opfordre til opfølgning fra EU's side på situationen i Hongkong og til, at EU genoptager direkte dialog med Kina om menneskerettighedssituationen i landet.

Kim Valentin: Det er ikke kun er de forhold, der foregår internt i Kina og Hongkong, som er et problem; det er faktisk også, hvad Kina foretager sig i Europa. Nærmere bestemt har der været en kraftig tendens til, at Kina blander sig i kulturarrangementer, også i Danmark. Vi vil nok stå stærkere, hvis udenrigsministeren får talt for et koordineret EU-overvågning og et koordineret modsvar. Det tror jeg er meget mere effektivt, end at vi hver for sig laver nogle små overvågninger af, hvad Kina gør. Det er i hvert fald en helt utilstedelig indblanding i suveræne forhold for det enkelte land, og derfor bør man tage det op, når Kina er et emne til drøftelse.

Udenrigsministeren: For det første vil jeg bare lige slå helt fast, at regeringen tager klart afstand fra udenlandske ønsker om at begrænse ytrings- og forsamlingsfriheden i Danmark. Vi har vores værdier, vores system – vores demokrati, vores ytrings- og forsamlingsfrihed. Det gælder selvfølgelig også danske kulturinstitutioner. Det redegjorde jeg meget ekstensivt for på et samråd i Kulturudvalget den 4. februar i år, og vi gør løbende opmærksom på de rammer,

som gælder i et demokratisk land, hvor ideer og holdninger trives frit i med- og modspil, og det gør vi på en måde, så ingen er i tvivl om, hvad vi mener – også over for Kina. Det er fuldstændig klart, at ønsker om indflydelse og påvirkning i Danmark ikke må resultere i en praksis, der strider mod danske love og værdier eller mod internationalt anerkendte forpligtelser. Regeringen er bevidst om sit ansvar: Vi står fast, og jeg kan sige, at det er noget, vi drøfter med andre europæiske lande, og vi har jo fælles værdier i Europa. Og derfor står vi også fast på at afvise den type indblanding.

Kim Valentin: Det, jeg spurgte om, var, om ministeren på dette rådsmøde vil nævne en koordineret indsats mod Kinas indblanding i kulturarrangementer. Det er et simpelt spørgsmål.

Udenrigsministeren: På udenrigsministermødet forventes ikke en længere drøftelse af Kina, men bliver der mulighed for det, vil jeg understrege behovet for dialog med Kina. For jeg er helt enig. Vi har nogle europæiske værdier, som jeg synes er vigtige at forsvare i en verden, hvor de er under pres: Menneskerettigheder, ytringsfrihed, forsamlingsfrihed, kunsterfrihed, demokratiske værdier.

Det østlige Middelhav

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at udenrigsrepræsentant Josep Borrell kort vil orientere om de igangværende mæglingsbestrebelse i østlige Middelhav. Det er vigtigt, at EU sender et signal om en fælles og solidarisk linje med Grækenland og Cypern. Samtidig skal vi fortsat opfordre til deeskalation gennem dialog. Tyrkiet er en vigtig samarbejdspartner i NATO og et helt centralt land i migrationsspørgsmål. Derfor er det også nødvendigt at udvise forsigtighed med udvidelse af sanktionslisten. Vi har dog fra dansk side været parate til at indgå i drøftelser om en udvidelse af sanktionslisten, såfremt Tyrkiet fortsat afviser bestrebelse på deeskalation, og hvis der i EU-kredsen i øvrigt er enighed om at gå den vej.

Det sydlige naboskab

Udenrigsministeren: Rådsmødet afsluttes med en uformel frokostdrøftelse om, hvordan EU under den eksisterende samarbejdsramme kan forny partnerskabet med de sydlige nabolandslande. Gennem de sidste 10 år har mange af landene oplevet en høj grad af ustabilitet – terrorisme, migration, pres på menneskerettigheder, klimaforandringer, blot for at nævne nogle af de mange faktorer, der er på spil for EU i det sydlige naboskab, og som i øvrigt har direkte betydning for os i Europa. Derfor er der klart behov for gentagne partnerskaber, som adresserer udfordringerne i regionen og bedst muligt understøtter EU's interesser, mål og prioriteter. Fra dansk side hilser vi derfor fornyet engagement i det sydlige naboskab velkomment, ikke mindst i Nordafrika. Regeringen arbejder for, at EU skal styrke sit partnerskab med landene i Nordafrika, navnlig på centrale områder som migration og klima. Det vil være til gavn for både Danmark og EU og vores nabolande i regionen.

5. Siden sidst

a) Fælleserklæring fra EU og USA om toldnedsættelse

Udenrigsministeren: En fælleserklæring af den 21. august fra EU's daværende handelskommissær Phil Hogan og USA's handelsrepræsentant Robert Lighthizer fjerner EU tolden på hummerimport i en 5-årig periode, mens USA sænker tolden på bl.a. krystalglas og lightere. Kommissionen har den 8. september sendt forslag til forordning herom til Rådet. Vedtages det, vil den økonomiske effekt være beskedent: Toldnedsættelsen berører årlig import til EU og USA for i alt 168 mio. euro. Til sammenligning beløber den samlede handel med varer og tjenester mellem EU og USA sig til 3 mia. euro om dagen. Politisk udgør toldnedsættelserne imidlertid et ikke ubetydeligt positivt skridt. Det bør bestemte hilses velkomment, at EU og USA nu har vist, at man kan lave et handelspolitisk samarbejde over Atlanten, når det er muligt, selv om det økonomisk er beskedent i dette tilfælde. Og forhåbentlig kan vi komme videre ad den vej og finde løsninger på andre handelsudfordringer. Om det lykkes, vil tiden vise, men enigheden om de varslede toldnedsættelser er som sagt et skridt i den rigtige retning.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3770 (almindelige anliggender) den 22. september 2020

EUU alm. del (19) – bilag 961 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Alle punkter forelægges til orientering. Der er tale om det første råds-møde for almindelige anliggender efter sommerpausen, og det er første gang i meget lang tid, at vi mødes fysisk. Derfor er der også en lang række aktuelle sager på dagsordenen af både vigtig og kompleks karakter. Udvalgets medlemmer er selvfølgelig velkomne til at spørge om andre sager end dem, jeg nævner, hvis der er interesse herfor.

1. MFF – status

– *Status*

KOM (2018) 0321, KOM (2018) 0326, KOM (2018) 0327, KOM (2018) 0328, KOM (2018) 0323, KOM (2018) 0324, KOM (2018) 0325, KOM (2018) 0322, KOM (2020) 0441, KOM (2020) 0408, KOM (2020) 0444 og KOM (2020) 0442

Rådsmøde 3770 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Det Europæiske Råd 17-18/7-20 – bilag 2 (konklusioner fra møde i DER 17-21/7-20)

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 74 om oversendelse af tabel over størrelsen på EU's landbrugsstøtte fra 2007-2020, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 73 om oversendelse af tabel over størrelsen på Danmarks årlige bruttobidrag til EU i perioden 1974-2020, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 72 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og de nationale genopretningsplaner, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 71 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og en opgørelse af fordelingen af midlerne fra genopretningsfonden fordelt på EU-landene, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 70 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og Danmarks bruttorabat på BNI-bidraget på 197 mio. euro og hvor meget denne rabat udgør netto for Danmark, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 69 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og den gennemsnitlige stigning i det danske EU-bidrag i hele perioden sammenlignet med perioden 2021-2020, fra finansministeren

Udenrigsministeren: Det første punkt er forhandlingerne med Europa-Parlamentet om godkendelsen af aftalen om EU's finansielle ramme for 2021-2027, som der blev opnået enighed om på mødet i Det Europæiske Råd den 17.-21. juli.

Det er i regeringens optik særdeles positivt, at der blev opnået enighed om en aftale på mødet. Det var bestemt ikke givet på forhånd, at det ville ende sådan; jeg tror også, at det var et af de længste DER-møder i meget lang tid – vistnok tæt på at slå rekorden. Forhandlingssituationen var særdeles vanskelig, for det første på grund af den historiske økonomiske nedgang som følge af covid-19, og for det andet på grund af Brexit, der efterlader et stort finansieringshul i

budgettet. Det er på den baggrund ikke overraskende, at forhandlingerne på mødet var meget intensive. For alle lande var der særdeles væsentlige interesser på spil.

Regeringen er som sagt meget tilfreds med aftalen. Den er god for Danmark og god for Europa. Vi får et mere moderne og mere ansvarligt budget, der rummer en betydelig stigning i den danske rabat. Klimaet får samtidig en mere fremtrædende rolle. Der blev endvidere enighed om en genopretningsfond, der skal hjælpe med at genstarte væksten i Europas økonomier og fremme den grønne omstilling og digitaliseringen. For en detaljeret gennemgang af indholdet i aftalen vil jeg henvise til den skriftlige afrapportering fra DER-mødet til udvalget den 22. juli.

Næste skridt i processen er, at den samlede MFF-aftale skal godkendes af Europa-Parlamentet. Her forventer jeg, at formandskabet på mødet for rådet for almindelige anliggender vil orientere om forhandlingerne med Europa-Parlamentet, der finder sted på grundlag af aftalen fra DER. Europa-Parlamentet har vedtaget en resolution, som fastlægger en række krav for at godkende en aftale. Blandt de vigtigste er:

- 1) Et ønske om at øge bevillingerne til en række udgiftsprogrammer;
- 2) Modstand mod videreførelse af rabatter; og
- 3) Krav om at forhandlingerne om retsstatsmekanismen færdiggøres.

For regeringen er det helt centralt, at den aftale, der blev indgået på DER i juli, bliver det klare udgangspunkt for forhandlingerne med Europa-Parlamentet. Som sagt mener regeringen, at den aftale, der er indgået, vil være god for Danmark og for Europa. Dertil kommer, at aftalen blev indgået efter lange og vanskelige drøftelser. Den afspejler således en skrøbelig balance mellem de 27 medlemslandes ofte meget forskellige positioner.

Regeringen støtter desuden formandskabets bestræbelser på at indgå en snarlig aftale med Europa-Parlamentet. Det er nødvendigt for at levere på den fælles målsætning om, at midlerne kommer hurtigt ud at virke og bidrage til genopretningen af Europas økonomi.

Søren Søndergaard: Hvor langt i processen er Kommissionen med sit udspil om overholdelse af retsstatsprincipper som krav for at modtage støtte? For jeg synes jo nok, at det resultat, der kom ud af det ekstraordinære rådsmøde i sommer, blev oversolgt en del, hvad angår retsstatsprincippet; reelt blev der jo ikke besluttet andet, end at det skal diskuteres. Der skulle jo komme et udspil fra Kommissionen. Præcis hvor langt er man med det, og hvad forventer man, at processen bliver? Jeg forstår udmærket det med landegennemgangen, og det er strålende, at Danmark er et af de lande, der bliver kigget på først; men hvor langt er man med det andet?

Når jeg spørger om det, så hænger det selvfølgelig sammen med – og det håber jeg, at ministeren kan sætte nogle ord på – at Ungarn efter sigende har meldt meget tydeligt ud, at de ikke vil acceptere, at der udbetales midler fra genopretningsfonden, før der er klarhed over, hvad retsstatsmekanismen kommer til at indeholde. Jeg henviser til en artikel i Politico om, at

Ungarn simpelthen vil blokere for udbetalinger fra fonden, indtil landet har fået vished for, at det ikke er noget, der kommer til at ramme dem særlig hårdt. Hvis det stemmer, er der jo to muligheder, når man nu ikke ville tage slagsmålet i sommer: Enten at man sætter hårdt mod hårdt, eller at man giver efter over lande, der ikke overholder retsstatsprincipperne. Hvilken position indtager den danske regering?

Så om den grønne omstilling. Her vil jeg bede ministeren bekræfte, at der blandt videnskabsfolk er enighed om, at EU må sætte et reduktionsmål på 65 pct. for 2030, hvis EU skal nå sit samlede klimamål om neutralitet og leve op til Parisaftalen. Kan ministeren bekræfte det, eller er det sekterisk at fremføre det synspunkt?

Kim Valentin: En del af MFF'en i denne omgang er jo, at man forsøger at regulere plastspild samt arbejdet med plast og genanvendelig plast. Man genererer nogle egne indtægter i MFF'en af en lidt anden karakter end i de tidligere MFF'er. En del af problemet er så at få det til at fungere, og derfor spørger jeg: Hvordan har regeringen det egentlig med at lave en juridisk bindende tidsplan for implementeringen af disse nye indtægter?

Dernæst: Danmark får efter sigende ca. 9,5 mia. ud af genopretningsfaciliteten. Er der planlagt en procedure for, hvordan de penge skal ud at arbejde, når nu meningen er, at de skal meget hurtigt ud?

Anne Valentina Berthelsen: Kan ministeren fortælle, hvordan det generelt går med MFF'en og genopretningsfonden i Europa-Parlamentet? Hvad kræver Europa-Parlamentet, hvad får de? Hvor lander det henne, og hvornår forventer man, at Folketinget skal ratificere en aftale om egne indtægter? Det kunne jeg godt tænke mig at få sat lidt flere ord på.

Udenrigsministeren: Først til Søren Søndergaard: For det første blev der jo i juli måned for første gang nået til enighed om en direkte forbindelse mellem EU-budgettet og retsstatsprincippet. Det er første gang, det bliver etableret på den måde. Det har vi kæmpet for fra dansk side – det er en vigtig mærkesag for os, fordi det vil gøre, at man både kan håndtere retsstatsproblemer og forebygge dem. Der er en direkte forbindelse. Man får simpelthen ikke penge, hvis man ikke overholder sine forpligtelser. Vi forventer, at det tyske formandskab snart vil komme med et forslag til, hvordan den beslutning skal udmøntes i praksis.

Regeringen vil arbejde for, at der målrettet bliver tale om en stærk og effektiv mekanisme, der muliggør reelle økonomiske konsekvenser, hvis et land krænker retsstatsprincippet. Vi har samtidig allerede rakt ud til en bred kreds af lande for at presse på. Jeg har som sagt personligt rejst spørgsmålet i mine kontakter med en række europæiske ministerkolleger i den seneste tid inden for bare den seneste uge har jeg rejst det over for adskillige, herunder både kolleger fra Frankrig og Holland. Jeg vil gerne samtidig være helt åben om, at det jo ikke er nogen let opgave. Modstanden stikker dybt hos en række lande – og det er ikke kun begrænset til de to lande, Ungarn og Polen, som forventeligt giver udtryk for modstand. Derudover kompliceres forhandlingerne af, at det hele er koblet sammen med MFF'en og genopretningsfonden. Men

som sagt: Der skal ikke være nogen tvivl om regeringens linje. Vi er klar til at kæmpe og fortsætte den kamp med at finde allierede. For vi kan kun vinde den, hvis vi får andre lande med og får sikret, at det pres, det man bliver enige om, at det også bliver omsat i en ordentlig retsstatsmekanisme.

Om den grønne omstilling og klimareduktionsmålene: Jeg finder det positivt, at kommissionsformand Ursula von der Leyen i går hævede ambitionerne til mindst 55 pct. i 2030. Det er helt afgørende, at vi tager lederskab sammen i EU. Det gælder både, når vi skal omsætte genopretningsfonden og MFF til initiativer – her skal der være fokus på det grønne og den grønne omstilling – og i vores politikker, altså vores reguleringer, så vi når de mål. For en mere grundlæggende klimadiskussion vil jeg henvise til energi-, forsynings- og klimaministeren, hvis ressource der er tale om. Lige her vil jeg bare sige, at der ingen tvivl er om, hvor regeringen står i den kamp. Men det konkrete tal, du refererer til, og behovet – det vil jeg lade klimaministeren svare på. Jeg kender ikke lige den reference.

NOT Udenrigsministeren: Til Kim Valentin om, hvorvidt der skal udarbejdes en juridisk bindende tidsplan for egne indtægter. Det er en del af forhandlingerne med Europa-Parlamentet i forhold til at få den endelige MFF på plads. Jeg ved ikke, hvor langt den er i den diskussion mellem Europa-Parlamentet og resten. Men vi vil gerne give et skriftligt svar.

Med hensyn til forordning om egne indtægter vil det være finansministeren, der fremlægger beslutningsforslag om ratificering, og det forventer vi vil ske i løbet af efteråret. Vi kan ikke sige præcis hvornår.

Til Anne Valentina Berthelsen: Jeg nævnte de tre vigtige ting i forhold til MFF'en, som er vigtige for Europa-Parlamentet – det er bl.a. øgede udgifter og retsstatsmekanismen. Vi forventer en aftale senest i november – eller sidst på året i hvert fald.

Kim Valentin: Jeg vil bare henvise til en sag, vi har, om finansieringsmekanismen SURE, hvor der klart står, at Polen får 11 mia. kr. af 100 mia. med betingelser om, at der ikke skal være diskrimination, men i øvrigt uden udbetalingskriterier. Jeg henviser bare til det og beder ministeren om at se på det.

Jens Rohde: Ministeren siger, at det står klart for enhver, hvad regeringens klimapolitik er. Det tror jeg faktisk ikke, at der er særlig mange, der er enige med ministeren i. Og jeg finder det skuffende, når man skal behandle klimaspørgsmål horisontalt, at der blot bliver henvist til ressourceministeren. Derfor vil jeg bare høre, om regeringen er indstillet på, at vi går efter den samme målsætning i EU, som vi har nationalt. For det kommer Radikale Venstre til at lægge meget stor vægt på i de kommende mandatgivninger til regeringen, når den skal til Bruxelles. Det er jo fuldstændig grotesk og dårligt for vores konkurrenceevne, hvis vi sidder der og siger, at vi er tilfredse med 55 pct. i EU, mens vi selv nationalt går langt videre. Så jeg vil bare høre, om regeringen også på EU-plan er villig til at løfte ambitionsniveauet og presse på for mere end de 55 pct. i reduktion – på lige fod med det, vi søger at nå i Danmark.

Eva Kjer Hansen: Jeg vil gerne spørge ministeren, hvor stor en del af EU's budget, der kan kobles på retsstatsmekanismen. Hvor stor en andel af udbetalingerne kan Ungarn f.eks. risikere at miste på grund af den nye retsstatsmekanisme? Jeg spørger, for når jeg tidligere har spurgt til eksempler, har ministeren henvist til, at der skal ske en overtrædelse af udbudsreglerne. Det har været de eksempler, vi har fået. Derfor er jeg nødt til at spørge helt konkret: Kan man komme i en situation, hvor Ungarn ikke får landbrugsstøtte, fordi landet overtræder nogle grundlæggende værdier? Hvis det er for vanskeligt at svare på umiddelbart, må ministeren følge op skriftligt. Men jeg synes, at det er interessant for os at vide, hvad omfanget af retsstatsmekanismen egentlig kan blive.

Udenrigsministeren: Til Kim Valentin: Tak for at gøre opmærksom på SURE. Jeg skal kigge på det.

Dernæst til Jens Rohde: Der skal ikke herske nogen tvivl om, hvor denne regering står i klimakampen. Jo flere EU-lande vi kan få med, desto bedre. Men hvis man zoomer ud, er der nok også forskellige forudsætninger i de enkelte lande for, hvor langt man kan nå. Det er ikke en undskyldning for ikke at gå så langt, som man overhovedet kan. Udfordringen med at nå 70 pct. er meget større for nogle lande end andre. Det ville være fint, hvis alle kopierede den danske målsætning og mere til. Men alle lande er jo ikke ens i EU – det er faktisk, og det skal man huske på. Men enig i, at vi skal være vedholdende i klimakampen, og når der kommer konkrete forslag fra EU's side, vil regeringen tage stilling til det, så vi får positioneret os rigtigt.

Endelig Til Eva Kjer Hansen: Du spørger, hvor stor en andel der kan komme i spil i forhold til retsstatsmekanismen, hvis et land overtræder principperne. Der vil være tale om, at man skal retfærdiggøre en proportionalitet og på det grundlag skal foretage en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Men du spørger til landbrugsstøtten specifikt. Svaret er, at den sagtens kunne komme i spil. Jeg kan ikke se, hvorfor den ikke skulle kunne det. Hele pointen med retsstatsmekanismen er jo netop, at et land kan miste sine tilskud, hvis det ikke overholder sine forpligtelser. Men det skal selvfølgelig foranstalles på en måde, så EU selv overholder retsstatsprincipperne – mekanismen må ikke komme til at overtræde egne formål.

2. Forberedelse af det ekstraordinære Europæiske Råd den 24.-25. september 2020

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3770 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Ekstraordinært Det Europæiske Råd 24-25/9-20 – bilag 2 (udkast til konklusioner)

Udenrigsministeren: På rådsmødet skal vi drøfte udkast til konklusioner fra det ekstraordinære møde i DER den 24.-25. september. Der er lagt op til strategiske drøftelser af forholdet til Kina henholdsvis forholdet til Tyrkiet. Derudover vil DER drøfte en række økonomiske emner, navnlig vedrørende det indre marked og det digitale område. Det er min forventning, at det tyske formandskab vil indlede den strategiske drøftelse af Kina med en afrapportering fra det virtuelle topmøde den 14. september mellem kommissionsformanden, formanden for Det Europæiske Råd, Tysklands forbundskansler og Kinas præsident.

Vi vil lægge vægt på betydningen af en fælles EU-tilgang over for Kina samt på en styrket multilateral transatlantisk samarbejde. I forhold til Kina er det vigtigt at sikre en fælles EU-tilgang i forhold til spørgsmålet om kritisk infrastruktur og at engagere Kina i håndteringen af klimaudfordringerne.

Jeg forventer, at drøftelsen om Tyrkiet vil blive præget af Tyrkiets ageren i det østlige Middelhav. Vi ser med største alvor på situationen. Det er vigtigt, at EU sender et signal om en fælles solidarisk linje med Grækenland og Cypern. Samtidig skal vi fortsat opfordre til deeskalering gennem dialog om udestående tvister og til samarbejde om andre spørgsmål af fælles interesse. Tyrkiets vigtighed som samarbejdspartner i NATO og som et helt centralt land i forhold til f.eks. migrationsspørgsmålet gør, at det er nødvendigt at udvise forsigtighed i spørgsmålet om udvidelse af sanktionslisten. Fra dansk side er vi parate til at indgå i drøftelser om udvidelse af sanktionslisten, såfremt Tyrkiet fortsat afviser bestræbelser på deeskalation, og hvis der ellers i EU-kredsen er enighed om at gå den vej.

En anden central drøftelse på det ekstraordinære topmøde vedrører økonomiske emner. Jeg forventer, at den bliver indledt med en drøftelse om det indre marked med særligt fokus på genopretningen efter covid-19. Vi vil målrettet arbejde for et mere fair indre marked og for et indre marked, der bidrager til den grønne og den digitale omstilling. Derudover ser vi behov for mere fokus på bedre håndhævelse og implementering af fælles regler, som jo er en stor udfordring. Covid-19-krisen har også vist, at der er behov for at reducere afhængigheden af tredjelande, bl.a. ved at styrke strategisk udvalgte sektorer. Efter regeringens opfattelse er det vigtigt, at et sådant arbejde aktivt understøtter den digitale og grønne omstilling, og at den ikke fører til protektionisme ad bagvejen. Jeg forventer også, at der vil være en bred strategisk drøftelse af det digitale område. Vi finder, at det er en vigtig drøftelse, og vi bakker op om at styrke EU's digitale suverænitæt og globale konkurrenceevne. Samtidig må vi i drøftelsen om det digitale ikke glemme også at have øje for de sikkerhedsmæssige udfordringer. Men det er selvfølgelig også et spørgsmål om balance. Regeringen vil som altid inden mødet gå aktivt ind

i drøftelserne af konklusionsudkastet og derigennem søge at fremme danske interesser mest muligt.

Søren Søndergaard: Jeg skal ærligt indrømme, at jeg er noget nervøs over regeringens holdning til Tyrkiet. Det er klart, at regeringen placerer sig i den del af EU, der er mindst klare i mælet, når det gælder om at tage skridt over for Tyrkiets aggressioner på en lang række områder. Noget der forbavsede mig, var, da ministeren i sommer meddelte Folketinget, at regeringen nu er klar til at ”drøfte betingelserne for en modernisering af toldunionen mellem EU og Tyrkiet”. Altså jo, man er da altid klar til at drøfte betingelserne. Det siger sig selv, men at vælge at meddele det i en situation, hvor alt uden undtagelse i forhold til Tyrkiet går i den gale retning – det sender jo et fuldstændig forkert signal. Man kunne sige: ”Vi er ikke klar til at drøfte det, så længe alt går i den gale retning”.

At man i stedet siger ”Alt går i den gale retning, men vi er klar til at drøfte betingelserne”, giver anledning til bekymring, for det handler jo ikke bare om Middelhavet og forholdet til Cypern og Grækenland; det handler ikke bare om Tyrkiets ageren i Libyen; det handler ikke bare om undertrykkelsen i selve Tyrkiet, som i øvrigt er blevet forstærket under coronakrisen, og hvor vi ser mange af de samme udviklinger i Tyrkiet som i Hviderusland; men det gælder også Tyrkiets opførsel i Syrien.

Da Tyrkiet greb ind i Afrin, forklarede den daværende regering, at det måtte være en midlertidig ting for at beskytte Tyrkiets legitime sikkerhedspolitiske interesser. Nu har den besættelse imidlertid stået på i 2 år. Man har i over et år holdt et område i Rojava besat. Man har i løbet af sommeren kunnet se stop for vandforsyningerne til Hasakah-provinsen – det er så i parentes bemærket en krigsforbrydelse i henhold til international lov. Jeg har simpelthen ikke set den danske regering tage officielt afstand herfra; og jeg har slet ikke set regeringen gå ud med initiativer til at afhjælpe, sådan at civilbefolkningen i området kan få vand, når nu tyrkiskstøttede islamister stoppede for vandforsyningen. Oven i købet i en situation med corona.

Ministeren er normalt jo meget begejstret for USA, og USA's hær har indtaget en noget anden holdning. USA's hær er blandt de få, som rent faktisk har støttet de lokale myndigheder i den svære situation. Så jeg vil bare udtrykke generel bekymring over den linje, regeringen fører, hvad angår Tyrkiet. Kan ministeren sige, at Danmark vil placere sig blandt den halvdel af EU-landene, der er parat til at tage de hårdeste skridt over for Tyrkiet? Frem for i den fjerdedel af landene, der er mest eftergivende over for Tyrkiet?

Kim Valentin: Vi har en situation siden den 4. november 2016, hvor den fremtrædende oppositionspolitiker Selahattin Demirtaş har været fængslet i en proces, som man ud fra almindelige internationale standarder må kalde fuldstændig vanvittig. Det er blot en af de mange relevante ting, der foregår i landet. Derfor må jeg spørge direkte: Hvordan har regeringen det med den toldunion, der skal fornys? Er det barnemad, eller mener man, at det ikke ske under de nuværende forhold?

Udenrigsministeren: Først til Kim Valentin: Det, som vi er optagede af, er for det første at påpege – vi har gjort det gentagne gange – Tyrkiets uacceptable adfærd, uanset om det er i Nordøstsyrien eller i øvrigt i Syrien eller i Libyen eller andre steder, bare for at tage nogle eksempler. Men i det østlige Middelhav – det er rigtigt, der går det i den forkerte retning. Det, der er diskussionen, er, hvordan kan vi vende det, så det kommer til at gå i den anden retning. Det allerbedste ville således være, hvis man kunne få gang i forhandlinger mellem de stridende parter i området for at finde en løsning. Det er helt afgørende, for ellers accelererer konflikten bare, og så ender det med ingen løsning. Så vi skal vende det fra at gå i den forkerte retning – jeg er fuldstændig enig med Søren Søndergaard i, at det går i den forkerte retning i Tyrkiet – og så skal vi se på, hvad vi kan gøre i den forbindelse. Vi er fra dansk side klar til at støtte, at både det tyske formandskab og EU som sådan – udenrigsrepræsentant Josep Borrell – finder veje til at få gang i forhandlingerne. Hvad vi til gengæld ikke er klar til, er at gå på kompromis med EU's værdier. Dem holder vi fast i, og vi er som sagt klar til om nødvendigt at udvide sanktionslisten.

Regeringen støtter principielt en modernisering af toldunionen, hvis det kan være med til at fremme samhandelen og skabe bedre forhold for befolkningen i Tyrkiet. Men tidspunktet og EU's betingelser for at genoptage arbejdet hermed skal selvfølgelig overvejes nøje, og det må kun ske under en forudsætning om, at udviklingen går i den rigtige retning. Men jeg tror også, at det er klogt i situationer med tilspidsede konflikter at kunne fremvise en gulerod, som dog ikke kan fås, før man har bevist, at man er klar til at finde løsninger. Det er det balancepunkt, regeringen er optaget af at finde.

Søren Søndergaard: Jeg vil bare advare mod en politik, der betyder, at man giver en gulerod, for at Tyrkiet opfører sig ordentligt i Middelhavet, men samtidig glemmer den interne undertrykkelse og glemmer, hvordan Tyrkiet støtter islamistiske kræfter andre steder. Forudsætningen for enhver forbedring for Tyrkiet – snarere end flere sanktioner, for det synes jeg man skal indføre – er, at der sker en samtidig forbedring på alle områder. Det må vi jo så diskutere i Folketinget og se, hvad Folketinget udtaler om det.

Udenrigsministeren: Vi er fuldstændig enige om, at det går i den forkerte retning med Tyrkiet på stort set alle parametre. Jeg har ikke rigtig nogen eksempler på, hvor den går i den rigtige retning p.t. Om det er menneskerettighedsområdet, om det er deres udenrigspolitik, om det er Syrien, om det er Libyen, om det er dybdeboringer i Middelhavet – vi kan desuden komme med hele remsen om den interne situation for journalister og menneskerettighedsaktivister. Vi har tænkt os at påpege det hele. Det, jeg bare siger, er, at vi også må finde en vej, hvor vi kan vende den negative udvikling. Jeg siger ikke, at det er nemt. Men vi kan godt påtale fast og hårdt, hver gang det går den forkerte vej og også vedtage ting, der gør ondt på Tyrkiet, samtidig med, at vi forsøger faktisk at vende udviklingen. Det er den svære balancegang. Tyrkiet er også det land, der huser den største flygtningebefolkning i verden – vist over 4 millioner mennesker. Tyrkiet har også en vigtig strategisk betydning i forhold til hele Mellemøsten – en uundgåelig spiller der. Så man kan ikke lade være med at forholde sig til Tyrkiet – det tror jeg bare er min pointe. Så kan vi diskutere, hvordan vi gør det ud fra de fælles mål, som jeg ople-

ver vi har. Vi har ikke tid til at gå i dybden med det i dag, men det er en vigtig diskussion; tak til Søren Søndergaard for at rejse den.

Udg. 3. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 15.-16. oktober 2020 (udkast til kommenteret dagsorden)

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3770 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Punktet var udgået.

4. Forhandlingerne mellem EU og Storbritannien

– *Status*

KOM (2020) 0035

Rådsmøde 3770 – bilag 1 (sammenotat side 10)

EUU alm. del (19) – bilag 544 (udvalgsmødereferat side 706, behandlet i EUU 21/2-20)

EUU alm. del (19) – bilag 428 (udvalgsmødereferat side 640 FO, forhandlingsoplæg forelagt 6/2-20)

Udenrigsministeren: Brexit-forhandlingerne er gået ind i deres afgørende fase frem mod udløbet af overgangsperioden ved udgangen af 2020. Hvorvidt det vil være muligt at indgå en aftale i tide, afhænger af udviklingen i den kommende tid og den politiske vilje fra britisk side. Briternes seneste meldinger gør det unægtelig meget svært at fastholde optimismen. På det kommende rådsmøde forventer jeg en statusdrøftelse af forhandlingerne om det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien. Drøftelserne vil finde sted ugen før den 9. oktober og i hvert fald sidste foreløbigt planlagte forhandlingsrunde. På trods af fremdrift på nogle af forhandlingernes områder har der desværre ikke været fremskridt på centrale forhandlingsemner som fair konkurrencevilkår, navnlig statsstøtte, og fiskeri. På disse områder har briterne ikke reelt engageret sig i forhandlingerne trods det fremskredne tidspunkt.

Oven i det kommer en markant skærpelse af den britiske retorik på det seneste, hvilket ikke er fremmede for forhandlingsklimaet. Navnlig et britisk lovforslag fra sidste uge, der er i uoverensstemmelse med udtrædelsesaftalen, underminerer tilliden og kan få alvorlige følger for forhandlingerne om det fremtidige forhold. Det er fortsat muligt med en aftale, hvis den politiske vilje er til stede i London – ligeså i EU. Det vil kræve et reelt engagement og en britisk bevægelse på centrale områder. Der er også betydelig risiko for en klippekantsscenario ved udgangen af året, hvis briterne vælger at køre ud over kanten uden en aftale, og det er regering og myndigheder herhjemme ved at forberede sig på ligesom sidste år.

Blandt medlemslandene er der fortsat bred opbakning til EU's forhandlingstilgang, og at EU i den aktuelle forhandlingssituation må stå fast på behovet og fremskridt i forhold til afgørende knaster om fair konkurrencevilkår og fiskeri. Den tilgang støtter vi selvfølgelig også fra dansk side. Vi bliver ved med at arbejde for det tættest mulige fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien med en ambitiøs handelsaftale med nul told og nul kvoter. Men der skal være en balance mellem rettigheder og pligter. Vi skal sikre os mod dumping af standarder, og vi skal sikre fortsat adgang til fiskeri i britisk farvand.

Vi kommer til at vende tilbage til Brexit her i udvalget forud for det næste rådsmøde og DER-mødet i oktober. Jeg har som bekendt også inviteret medlemmer af Europaudvalget, Udenrigspolitisk Nævn og Brexit-følgegruppen samt danske medlemmer af Europa-Parlamentet til en teknisk briefing i Udenrigsministeriet den 1. oktober, hvor vi kan gå i dybden med forhand-

lingerne og med de nationale forberedelser, som vi er i gang med forud for udløbet af overgangsordningen ved årsskiftet.

Kim Valentin: Jeg vil henlede opmærksomheden på fiskeriområdet, selv om vi senere i dag skal diskutere det med fødevarer- og fiskeriministeren. For det er så utrolig vigtigt for fiskeriet, at man ikke bare siger ”nå, I kan ikke fiske i britisk farvand i et stykke tid – det må I leve med”. For nej, det kan det danske fiskeri ikke leve med. 40 pct. af al dansk fangst kommer fra britisk farvand. Uden fiskeri i britisk farvand sætter man et helt erhverv i stå – ikke bare fiskerne, men også producenterne. Det er 2-3 pct. af vores BNP, det gælder. Så hvilke planer har regeringen?

Udenrigsministeren: Regeringen har tænkt sig at holde fast, og vi har intensiveret vores forberedelser af klippekantsscenarioet. Står vi den 1. januar uden en aftale, vil det ramme fiskerierhvervet meget hårdt, hvilket selvfølgelig er totalt uacceptabelt. Vi giver dog ikke op. Vi skal være klar til det sidste for at nå en aftale. EU har tilbudt Storbritannien den mest vidtgående frihandelsaftale med noget tredjeland nogensinde – uden told og uden kvoter. De eneste betingelser, vi stiller, er fair konkurrenceregler og at aftaler om adgangen til fiskeri er indeholdt. Og det står vi fast på. Hvis det ender i noget andet, må vi forberede os på det scenarie. Jeg synes også, at det er rigtigt trist for et erhverv som er så vigtigt for Danmark, kan blive ramt meget hårdt. Vi er dog ikke det eneste land, der har den udfordring, og derfor er vi i tæt alliance med andre lande omkring Nordsøen med samme fiskeriinteresser som os.

5. Lovgivningsmæssig programmering

– *Præsentation*

KOM (2020) 0493

Rådsmøde 3770 – bilag 1 (samlenotat side 13)

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

6. Covid-19 EU-koordination

– *Politisk drøftelse*

KOM (2020) 0499

Rådsmøde 3770 – bilag 1 (samlenotat side 15)

Udenrigsministeren: På rådsmødet er desuden den igangværende proces om øget EU-koordination af covid-19-tiltag. Det er en proces, der er sat i gang af det tyske formandskab under indtryk af de mange forskellige tilgange til rejserestriktioner blandt EU-landene, som skaber en hel del forvirring blandt borgere og virksomheder. Grundlæggende er tanken at sikre, at de rejserestriktioner, der gælder mellem EU-lande, skal hindre mobiliteten over grænserne i mindst mulig grad og samtidig være sundhedsmæssigt forsvarlige. Fokus er på øget koordination; det gælder bl.a. i forhold til deling af data, kommunikation mellem EU-landene og i forhold til offentligheden samt sikring af, at vi bruger de samme kriterier for højrisikoområder og mere ensrettede foranstaltninger for rejsende fra disse områder.

Kommissionen har også fremlagt et forslag til en rådshenstilling om bedre koordination af covid-19-relaterede rejserestriktioner. Der er ikke lagt op til, at forslaget bliver drøftet i substans på rådsmødet, men det vil muligvis danne bagtæppe for nogle af drøftelser, vi skal føre. Lad mig derfor orientere om hovedelementerne i Kommissionens forslag:

- Forslaget indeholder bl.a. mulige fælles kriterier for udpegning af risikoområder, som afspejles i en trafiklyksmodel. Risikoområder udpeges på regionalt niveau.
- Der lægges op til, at medlemslandene koordinerer deres tilgang til restriktioner baseret på fælles kriterier. Kommissionen lægger op til et niveau for kriterier vedrørende incidens og andel af positive test, der ligger nogenlunde på niveau med den danske tilgang for åbne og lukkede lande i EU/Schengen-området.
- Kommissionen foreslår også fælles retningslinjer og timing for kommunikation om ændringer. Der indgår tillige fælles tærskler og rammer for risikovurderinger og foranstaltninger.
- Kommissionen foreslår desuden, at medlemslandene undgår indrejseforbud for rejsende fra højrisikoområder, idet den i stedet opfordrer til, at medlemslandene anvender test og karantæne for folk, der rejser ind fra højrisikoområder.

Det er endnu for tidligt at sige, hvad der kan opnås enighed om blandt medlemslandene. Der er et udbredt ønske om bedre koordination, men det bliver ikke nødvendigvis let at nå til enighed om fælles kriterier og tærskler.

Regeringen vil nu kigge meget grundigt på Kommissionens forslag og gå aktivt ind i forhandlingerne i EU. På mødet vil jeg give udtryk for, at vi er klar til at diskutere en fælles mere koordineret tilgang med de andre lande, men at vi selvfølgelig samtidig lægger vægt på, at det er medlemslandenes egen beslutning at gøre det nødvendige for at holde smittetrykket nede.

7. Retsstatsprincippet i Polen / TEU art. 7, stk. 1

– Status

Rådsmøde 3770 – bilag 1 (samlenotat side 17)

Udenrigsministeren: Som jeg tidligere har sagt her i udvalget, ser regeringen med stor alvor på situationen i både Polen og Ungarn. I Polen er situationen desværre ikke blevet forbedret siden sagen sidst blev forelagt udvalget i marts. De polske retsreformer undergraver fortsat domstolenes uafhængighed. Samlet set ser man desværre ikke umiddelbare tegn på, at der er udsigt til en forandring til det bedre i Polen.

Udviklingen understreger, hvor vigtigt det er, at vi opretholder det politiske pres på Polen for at muliggøre, at der bliver fundet tilfredsstillende løsninger på alle problemerne. Jeg vil derfor på rådsmødet bakke op om at arbejde videre med artikel 7-proceduren, herunder gennemføre yderligere hørings-sessioner af Polen.

Anne Valentina Berthelsen: Jeg vil gerne høre, om Danmark har sørget for at være til stede på ministerniveau hele vejen igennem – altså under alle møderne i Råde om Polen og Ungarn – for derigennem at vise, at det er meget vigtigt for Danmark? I Socialistisk Folkeparti er vi utrolig glade for, at regeringen finder spørgsmålet om retsstatsprincippet vigtigt, for det gør vi også, men vi finder det også meget vigtigt, at vi er disciplineret til stede, når emnet diskuteres.

Europa-Parlamentet har vedtaget en rapport med forholdsvis stort flertal, som kritiserer langsommeligheden med hensyn til at sanktionere Polen. Det er snart 3 år siden, at Kommissionen aktiverede artikel 7 og indledte den proces, men der er ikke rigtig sket noget i mellemtiden. Ser ministeren en vej ud af det dødvande? Og forventer ministeren, at den nye retsstatsmekanisme giver bedre muligheder for at reelt sanktionere Polen og Ungarn? Får vi en reel mulighed modsat før, hvor det jo ikke rigtig er lykkedes EU at sanktionere?

Jan E. Jørgensen: Kan ministeren sige noget nærmere om, hvorvidt Polen og Ungarn ville kunne være blevet optaget som medlemmer af EU, hvis de to lande havde ansøgt om medlemskab i dag? Er det vurderingen, at de to landes opførsel med bl.a. behandlingen af LGBT-personer og angrebene på domstolenes uafhængighed tilsammen gør, at de to lande ikke ville opfylde Københavnskriterierne?

Udenrigsministeren: Jeg kan bekræfte, at jeg har deltaget i alle møder i Rådet, hvor vi har diskuteret retsstatsmekanismen om Polen og Ungarn. Jeg er en af dem, der har været aller mest aktiv i den debat, ikke bare i Rådet, men også direkte over for de ungarske og polske udenrigsministre, for jeg tror det er vigtigt, at vi ikke bare sidder i et forum og diskuterer det, men også går direkte til dem.

Artikel 7 kræver enstemmighed, og det er netop derfor, at vi har brug for en retsstatsmekanisme, der kobler EU's budget med overholdelse af retsstatsprincipperne og grundlæggende

værdier, og som kan vedtages selv uden enstemmighed. Dermed har vi et redskab, og det er derfor, at det har været så vigtigt for Danmark at kæmpe den kamp.

Til Jan E. Jørgensen: Jeg ved ikke, om Polen og Ungarn i dag lever op til Københavnskriterierne. Jeg har ikke lavet analysen, men man har nogle ret grundlæggende udfordringer med retsstaten. Men det var rigtigt og klogt, at vi i København knæsatte de principper for, hvad det egentlig vil sige at være medlem af EU, og Polen og Ungarn har jo selv undertegnet de forpligtelser.

Ministeren forelagde delvis om Polen og Ungarn samlet; se også punkt 8.

8. Unionens grundlæggende værdier i Ungarn/Artikel 7(1)

– *Status*

Rådsmøde 3770 – bilag 1 (samlenotat side 20)

Udenrigsministeren: Der er i Rådet blevet gennemført to formelle høringer af Ungarn. Det skete i september og december sidste år. Desværre har svarene fra de ungarske repræsentanter ikke mindsket regeringens bekymringer over situationen i Ungarn. Tværtimod ser vi behov for flere og bedre svar fra den ungarske regering. Det gælder ikke mindst, når det kommer til domstolenes uafhængighed og forholdene for uafhængige medier i Ungarn, og jeg vil derfor på Rådsmødet bakke op om, at gå videre med artikel 7-proceduren, herunder at gennemføre yderligere høringssessioner af Ungarn. Jeg vil godt tilføje, at jeg personligt har rejst bekymringerne både over for den polske og den ungarske udenrigsminister ved en række lejligheder. Det er senest sket for ganske få uger siden under min første samtale med den nytiltrådte polske udenrigsminister, Zbigniew Rau.

Ud over den aktive rolle, som Danmark har spillet i forbindelse med artikel 7-høringerne, har Danmark også bakket op om, at EU generelt styrker sin indsats for tidligt at identificere og handle på mulige problematiske tendenser på retsstatsområdet. Kommissionen vil den forbindelse fremover udarbejde en årlig retsstatsrapport med det formål at kortlægge retsstatssituationen i samtlige medlemslande. Rapporten vil bagefter udgøre grundlaget for politiske drøftelser. Jeg forventer, at den første retsstatsrapport, der naturligvis vil inkludere et kapitel om Danmark, vil blive offentliggjort meget snart, formentlig inden udgangen af september. Når det sker, vil det naturligvis blive oversendt til Europaudvalget.

Udvalgets kommentarer vedrørte Polen og Ungarn samlet; se punkt 7.

9. Eventuelt

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

10. Siden sidst

Udenrigsministeren: Jeg vil under dette punkt helt kort orientere om, at der i løbet af sommerferien er blevet opnået enighed om en række forbedringer i Rådets tilgang til åbenhed om lovgivningsarbejdet – en vigtig sag også for mig og regeringen. Der er tale om den foreløbige afslutning på et arbejde, der blev iværksat tilbage i 2018 på grundlag af et forslag fra rådssekretariatet. Fokus i arbejdet har været at skabe større åbenhed omkring Rådets lovgivningsarbejde gennem systematisk og øget offentliggørelse af nøgledokumenter i lovgivningsarbejdet. Jeg vil ikke gå i detaljer i dag, men jeg vil i den nærmeste fremtid sørge for, at der bliver oversendt et notat til udvalget, som mere detaljeret beskriver ændringerne. Så kan vi ved en senere lejlighed tage de opfølgende spørgsmål.

Men efter min vurdering er der samlet set tale om et fremskridt, om end det samtidig er klart, at jeg i lighed med Europaudvalget har større og meget mere vidtrækkende ambitioner for åbenhed i EU, end hvad der har været muligt at opnå enighed om i Rådet indtil videre. Derfor er det også vigtigt, at det fra mit perspektiv kun er tale om ét skridt i en længere proces og ikke nogen enkel proces. Jeg vil fortsat aktivt arbejde for mere åbenhed i EU. Herunder vil jeg arbejde for åbenhed som en prioritet på den kommende konference om Europas fremtid.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3768 (landbrug og fiskeri) den 21. september 2020

EUU alm. del (19) – bilag 961 (kommenteret dagsorden)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Jeg forelægger alle punkter til orientering. Punkterne 1-3 udgør tilsammen reformen af EU's landbrugspolitik og forelægges samlet under punkt 1.

1. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0392

Rådsmøde 3768 – bilag 1 (sammenfatning side 3)

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 64 om konkrete forslag til besparelser på landbrugsområdet, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 65 om beregninger på mulige besparelser på landbrugsområdet, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 66 om, hvorvidt regeringen ikke har bedt EU-Kommissionen om at fremlægge beregninger til konkrete besparelser på landbrugsområdet, fra finansministeren

Rådsmøde 3766 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af 18/6-20)

EUU alm. del (19) – bilag 416 (udvalgsmødereferat side 599 FO, forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Punkterne 1-3 udgør tilsammen reformen af EU's landbrugspolitik og forelægges samlet her under punkt 1.

Forhandlingerne nu er på vej ind i en afgørende fase. Det skyldes, at EU's stats- og regeringschefer i juli indgik en aftale om det overordnede budget for 2021-2027. For mange medlemslande har klarhed om det overordnede budget været en forudsætning for, at der kunne findes kompromiser om landbrugsreformen. Aftalen i Det Europæiske Råd øger budgettet til landbrug i forhold til Kommissionens forslag fra 2018. Hvis man sammenligner perioden 2014-2020 uden Storbritannien, er der tale om en reduktion på ca. 10 pct. i faste priser, mens der er tale om en stigning på ca. 3 pct. i løbende priser. Aftalen indeholder formelt set ikke de samlede tildelinger til medlemslandene, men Kommissionen har for nylig præsenteret de beregninger, som fordeler økonomien mellem medlemslandene. For Danmark betyder aftalen, at vores samlede tildelinger for 2021-2027 falder med ca. 4 pct. i forhold til 2014-2020 i løbende priser. Reduktionen er nogenlunde den samme på tværs af de to søjler.

Det er værd at bemærke, at tilførslen af genopretningsmidler til landdistriktsområdet betyder, at der er flest landdistriktsmidler i første del af perioden, hvor den direkte støtte derimod har en ensartet, konstant profil over de 7 år. Det er også værd at bemærke, at der blev nået et fornuftigt kompromis i spørgsmålet om omfordeling af den direkte støtte mellem medlemslandene. Kommissionens forslag blev stort set fastholdt, men der tilføres lidt ekstra midler til de baltiske lande i forhold til Kommissionens forslag. Den helt store forskel i forhold til den sidste reform er, at alle medlemslande – ikke længere kun dem over gennemsnittet – betaler for omfordelingen. Så Danmark betaler ikke mere end de andre, som det var tilfældet i perioden 2014-2020.

Aftalen ændrer også på mulighederne for at flytte mellem søjlerne. Udgangspunktet på 15 pct., som er det, vi kender i dag, hæves til en mulighed for at flytte 25 pct. mellem søjlerne. Hertil kan der overføres yderligere 15 pct. fra søjle 1 til søjle 2, hvis de midler anvendes til grønne formål. Og der kan overføres endnu 2 pct. fra søjle 1 til søjle 2, hvis midlerne bliver anvendt til unge landbrugere. Samtidig kan medlemslande med en hektarstøtte på under 90 pct. af EU-gennemsnittet overføre op til 30 pct. fra søjle 2 til søjle 1, og det er en stigning fra de 25 pct., vi kender fra den nuværende periode.

Jeg er ikke på nogen måde begejstret for de her udvidede muligheder for at overføre fra søjle 2 til søjle 1, men jeg er dog helt sikker på, at den udvidelse er en del af forklaringen på, at spørgsmålet om omfordeling af den direkte støtte bliver håndteret ved stort set at fastholde Kommissionens forslag, hvilket jo var til Danmarks fordel.

I den positive afdeling vil jeg fremhæve, at spørgsmålet om støtteloftet – den såkaldte capping – blev håndteret sådan, at medlemslandene på frivillig basis kan beslutte at indføre de støtteloftet. Det var det, vi gik efter i forhandlingerne. At det ikke blev en obligatorisk ordning, sådan som Kommissionen ellers havde foreslået.

Nu er det så op til forhandlingerne i landbrugsregi at beslutte rammerne for anvendelsen af midlerne. Det tyske formandskab har bekendtgjort, at man på rådsmødet i oktober vil forsøge at finde et kompromis om Rådets holdning. Så jeg forventer, at det rådsmøde, jeg skal til nu her bliver sådan rimelig fredeligt, da knasterne først for alvor skal løses til oktober. Så der er lagt op til endnu en drøftelse af de grønne elementer af reformen her på det forestående møde.

Jeg synes det er positivt, at det tyske formandskab nu har genoptaget arbejdet med øremærkning, som ellers led en noget krank skæbne under det kroatiske formandskab. Vi presser selvfølgelig på fra dansk side for en ambitiøs tilgang til øremærkning, og det gælder også de andre danske prioriteter som f.eks. en fornuftigere definition på det støtteberettigede areal – det, der er blevet kaldt bruttoarealmodellen. Men her har det tyske formandskab endnu ikke præsenteret et samlet kompromisforslag, så det er på nuværende tidspunkt svært at se, hvor det lige præcis lander. Men jeg vender jo tilbage til det punkt i oktober.

Og hvis det lykkes at få Rådets holdning på plads til oktober, så venter trilogforhandlingerne, så vi kommer til at diskutere det her nogle gange endnu.

Formanden: Tak til ministeren for allerede nu at forventningsafstemme.

Søren Egge Rasmussen: Apropos forventningsafstemninger står der en meget klar overskrift i regeringsforståelsen om, at man skal sikre klimabidrag fra landbruget. Det hedder: "Bindende reduktionsmål for landbruget, der skal forpligte erhvervet til at nedbringe udledningen af drivhusgasser. Landbrugsstøtten skal bruges aktivt som et redskab til at give landmænd incitament til at omstille til mere bæredygtig produktion og på den måde understøtte den grønne omstilling i erhvervet". Enhedslisten finder det på den baggrund utrolig spændende, at man på et tidspunkt i år kommer frem til, at vi kan se mulighederne for at fastlægge, hvordan landbrugsstøtten i Danmark skal være fra 2023-2027, herunder tage nogle klimahensyn.

Der ligger også nogle spændende muligheder i det, som det tyske formandskab skriver på side 12. Aktører som Klimarådet agiterer for, at vi skal have en CO₂-afgift også på landbruget, og hvis det er på et niveau på 1500 kr. pr. ton, vil det med den nuværende CO₂-udledning løbe op i ca. 15 mia. kr. Prognoserne for stigningen i landbrugets CO₂-udslip frem mod 2030, hvis ikke vi foretager os noget, viser, at beløbet vil blive endnu højere. Derfor er det selvfølgelig også interessant at se på, om man kan modellere på landbrugsstøtten sådan, at man i højere grad får indarbejdet CO₂-hensyn og dermed hjælper landbruget til at nedbringe sin CO₂-udledning.

På samme side 12 står der, at det tyske formandskab imidlertid arbejder videre med spørgsmålet om øremærkning til grønne formål også i søjle 1. Og ministeren sagde, at regeringen sådan set støtter den tilgang. Så det er jo interessant, hvis vi kan modellere på landbrugsstøtten sådan, at det samlede landbrug kommer til at levere – så det ikke udelukkende bliver et slagsmål om, hvorvidt det er 7, 14 eller 40 pct. af det samlede beløb, vi skal overføre til søjle 2 for derigennem at lave noget meget målrettet, som kan have en rigtig god effekt.

I Enhedslisten ser vi også frem til, at der bliver overført væsentlige midler til søjle 2 til en målrettet indsats for at fremme miljø, økologi og landdistriktsudvikling. Men jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre ministeren, om han kan se, at et godt greb ville være at modellere markant ovre i søjle 1, så det er det samlede landbrug, man hjælper til at nedbringe sin CO₂-udledning. Vi befinder os jo i en situation, hvor landbruget på grund af hektarstøtten opdyrker store arealer med korn, selv om de arealer ikke er egnet til dyrkning, blot for at udløse et EU-tilskud. Hvorfor ikke hjælpe de landmænd, så man i stedet for noget natur eller får friholdt nogle lavbundsarealer fra at blive pløjet og deslige? Vi har nogle kæmpe muligheder, hvis man virkelig tør omstille. Jeg har en forventning om, at regeringen skal levere på regeringsforståelsen og kommer frem til, at vi skal nå i mål med nogle CO₂-reduktioner. Så ser ministeren ikke muligheder for, at det man eventuelt får landet med at bruge mere af søjle 1-midlerne til den grønne omstilling, har et potentiale også i Danmark?

Anne Valentina Berthelsen: Lidt ligesom Søren Egge Rasmussen synes jeg, at der er nogle gode muligheder i det, der ligger her. Er der i dette forslag mulighed for, at man kan give støtte til lavbundsarealer, som f.eks. tages ud af drift og oversvømmes, og som dermed ikke rigtig er i god landbrugsmæssig stand? Er det i benægtende fald noget, regeringen vil arbejde for?

Jeg vil også gerne følge lidt op på noget af det, det tyske formandskab foreslår om krav til vådområder og tørvejord. De lægger op til, at man udskyder implementeringen af kravet om beskyttelse af vådområder og tørvejord helt til 2024. Hvad ligger der i det? Og har det betydning for den danske klimainsats for udtagning af lavbundslande?

Kim Valentin: Venstre er jo et parti, der synes, at vi vedblive med at være et fiskeri- og landbrugsland også i fremtiden. Det kan jeg mærke, at ministeren også synes, og det er dejligt, for der er bestemt sket en positiv udvikling fra det kroatiske formandskab til det tyske. Men vi er ikke kommet hele vejen endnu. På kommentarerne her i dag fornemmer jeg en fortsat udbredt holdning om, at landbrug står i modsætning til klima, men det er jo ikke rigtigt. Landbruget i Danmark vil jo gerne klimaet. Det skal bare ikke være sådan, at vi eksporterer al vores CO₂-udledning til alle andre i hele Europa og hele verden, bare fordi vi ønsker at lægge alle vores landbrugsarealer brak eller hvad det nu ellers er, vi finder på. Det skal foregå i samarbejde med landbruget. Og det hører jeg sådan set også ministeren sige; det kan være, at han kan bekræfte det. Det tror jeg man vil være glad for at høre derude.

Jeg lægger særlig vægt på høringssvaret fra Landbrug & Fødevarer, som repræsenterer den største produktion i Danmark. Man kunne i virkeligheden gå hele høringssvaret igennem for forhandlingspunkter, som er forudsætninger for, at vi overhovedet kan drive landbrug herhjemme. Ministeren kommer selv ind på nogle af problemerne med, at der er en reduktion i en del af støtten, og den skal jeg ikke gentage. Men hvis vi fortsat skal være et landbrugsland, så synes jeg, at det er vigtigt, at man tager det alvorligt. Det er jo ikke for sjov, at Landbrug & Fødevarer skriver det, og det er altså rigtig mange, man repræsenterer.

Der har været bevægelse på capping – supergodt. Der har været bevægelse fra søjle 2 til søjle 1 – supergodt. Det er nævnt af ministeren, det støtter vi fuldstændig. Det skal man blive ved med at arbejde med, for det hjælper ikke noget, at man lukker landbruget i Danmark for så at lægge produktionen til Polen og Ungarn og andre steder, hvor der er en endnu større CO₂-udledning; der skal man bare passe på, når man sidder og forhandler.

Jeg lægger også mærke til høringssvaret fra Finans Danmark, og det er ministeren nok opmærksom på. Der lægger man vægt på, at hvis der er en omfordeling, som gør, at det enkelte jordbrug kommer ringere ud, ja, så får man en engangskompensation for det, og det er selvfølgelig en supervigtig afvejning, at man fastholder den del i forhandlingen og kommer ud i den anden ende med det resultat. Ellers gør vi simpelthen finansieringsmulighederne for vores landbrug meget ringere.

Jens Rohde: Vi har talt om fleksibiliteten mellem søjle 1 og 2 mange gange før. Jeg kunne jo godt være den, der som radikal er fristet til at abonnere på alt, hvad Søren Egge Rasmussen siger om klimaet, for det lyder jo rigtigt og godt. Der er så bare den anden del. Der er faktisk tre dele i det. Den ene del er den problematik, som Kim Valentin påpeger om, at der jo ikke er meget sjov ved at eksportere det hele til Polen. Men det værste scenarie – og det er faktisk det, jeg vil adressere her, som jeg har sagt flere gange – er, at vi generelt risikerer at renationalisere den europæiske landbrugspolitik. Og dermed bliver der absolut ingen fælles CO₂-reduktioner på landbruget. Derfor vil jeg godt vide en lille smule om, hvilke overvejelser man gør sig om vores nationale målsætninger. Om man vil holde den oppe i forhold til hvad andre gør, således at vi ikke får en masse lande, der hævler penge fra naturbeskyttelse og over i direkte landbrugsstøtte, mens vi selv gør det stik modsatte og på den måde får eroderet hele den fælles landbrugspolitik. Vi er nok alle enige om, at vi ønsker en landbrugsstøtte, som adresserer antibiotika, dyrevelfærd, klima og miljø – og hermed også bekæmpelsen af farlige sprøjtemidler. Men det skal foregå i fællesskab.

Morten Messerschmidt: Jeg kan se, at brancheforeningen Danske Juletræer i sit hørings svar giver udtryk for bekymring over, at der i dag slet ikke er nogen støtte, men at der rundt omkring, bl.a. i Polen, nationalt gives en støtte, som forvrænger markedet. Eftersom juletræproduktion er en del af dansk landbrug, som er i vækst, og hvor Danmark har ry for høj kvalitetsprodukter, vil jeg høre, om det er noget, ministeren mener kan håndteres eller rejses i denne forhandling.

Også dansk vinproduktion er i vækst. Det er nu faktisk lykkedes at introducere en ret fremragende dansk hvidvin med druen Solaris. Kommissionen lægger i sit forslag op til at udvide arealreservation til dyrkning af vin, men ikke for Danmarks vedkommende. Det er ganske vist et område, som vi normalt ikke forbinder med Danmark, men hvordan ser regeringen på det? Er der behov for, at vi har politisk fokus på det? Der er jo megen prestige forbundet med vinproduktion.

En tredje ting, som jeg ikke hørte ministeren sige noget om, er spørgsmålet om, hvorvidt dyrevelfærd kan fremmes gennem eco-schemes. Dyrenes Beskyttelse er optaget af det og har foreslået nogle konkrete beløb afsat til at fremme dyrevelfærden i landbrugsproduktionen. Hvordan ser regeringen på det?

Fødevarer- og fiskeriministeren: Først til Søren Egge Rasmussen: Regeringen står naturligvis ved, hvad der står i forståelsespapiret. Samtidig har vi en forståelse bredt i Folketinget om en national CO₂-reduktion på 70 pct. inden 2030. Lige så vel som vi regulerer landbrugets udledning af kvælstof og ammoniak, handler det om at finde ud af, hvordan vi bedst muligt anvender det nye landbrugsstøttesystem, CAP'en, til at få reduceret landbrugets CO₂-udledning. For os har det været udgangspunktet hele vejen igennem, at vi presser på for, at det er det, der bliver det endelige resultat fra Rådets side og selvfølgelig også efterfølgende, når det skal forhandles med Europa-Parlamentet. Det bliver det stærkest mulige grundlag for, at vi kan lave en grøn omstilling af det danske landbrug. Og der er ingen tvivl om, at der samlet set skal le-

veres. Det, jeg selv synes er det vigtigste, er rent faktisk den grønne øremærkning, hvormed vi sikrer, at det ikke kun er Danmark, der går den grønne vej, men at vi får de andre lande til at gøre det samme. Det sikrer også mod konkurrenceforvridning.

Det betyder også utrolig meget, at vi ud over landdistriktsprogrammet, som vi selvfølgelig kan bruge til de grønne formål, efter alt at dømmen får mulighed for med eco-schemes at bruge den direkte landbrugsstøtte – altså også søjle 1 – til grønne formål. Det vil vi selvfølgelig udnytte optimalt. Så generelt er jeg sådan set enig i Søren Egge Rasmussens udgangspunkt. Jeg ser med andre ord gode muligheder for en reform, der kan understøtte disse ting. Og så må vi jo tage fat i, hvordan vi så implementerer det i Danmark.

Til Anne Valentina Berthelsen: Der er i dag mulighed for at give støtte til udtagning af lavbundsarealer, hvis det indgår i vandrammedirektivimplementeringen. Men vi arbejder jo på, at man generelt i landbrugsstøtten kan indarbejde klimahensyn, og håber, at man med det nye system også vil kunne bruge landbrugsstøtten til at udtage lavbundslande. Det vil bruttoarealmodellen, som vi har foreslået, jo også kunne bidrage til.

Det op til medlemslandene selv at vedtage krav for tørvejerde, som så ikke vil kunne støttes økonomisk.

Jeg er fuldstændig enig med Kim Valentin i, at vi i Danmark fortsat skal være et landbrugs- og fiskeriland – bare et grønnere et af slagsen, hvor et fremtidigt konkurrenceparameter er, at vi kan levere bæredygtige gode produkter. Sådan ser man også på det i fødevarersektorens klimapartnerskab, hvor der er kommet mange gode forslag til, hvordan vi kan bidrage til grøn omstilling og klimamålsætning. Dansk landbrug står jo sådan set godt sammenlignet med andre landbrug i verden i forhold til både klima- og miljømålsætninger. Men vi kan gøre det endnu bedre, fordi vi har et godt grundlag at bygge på. Og det skal selvfølgelig ske i samarbejde med landbruget og fødevarersektoren. Ingen af os er tjent med, at det kommer til at foregå på en sådan måde, at vi bare eksporterer job og arbejdspladser ud af landet.

Landbrugets finansieringsmuligheder har vores bevågenhed. En ekspertgruppe vil snart komme med en række anbefalinger til en del af det. I de kommende år vil vi se på nye ejerskabsformer i landbruget. I dag skal en enkelt landmand finansiere 40-50 mio. til et gennemsnitligt landbrug. Det er vi nødt til at få kigget på.

Jeg er enig med Jens Rohde i, at fleksibiliteten mellem søjle 1 og 2 ikke må føre til en renationalisering. Det har vi været opmærksomme på gennem hele forhandlingsforløbet. Den grønne øremærkning er et af de stærkeste redskaber til at forhindre, at det sker. Derfor er det så godt, at det tyske formandskab har taget det op. Vi ved jo, at Europa-Parlamentet har det på som en væsentlig prioritering. Først var de ude med 25 pct., og det forlyder dernede, at de måske nu kommer med krav om 35-40 procents øremærkning.

Til Morten Messerschmidt: Jeg er helt grundlæggende enig med brancheforeningen Danske Juletræer i, at der ikke skal gives arealstøtte til juletræer. Det kommer vi til at se nærmere på.

De eco-schemes, der opereres med, er som udgangspunkt arealbaserede. Derfor er de ikke oplagte som støtte til dyrevelfærd, men kompromiseret lægger op til, at man dog gerne må. Generelt om dyrevelfærd vil jeg sige, at det jo også har stor prioritet. Der er bebudet en dyrevelfærdsstrategi uafhængigt af landbrugsstøtten, og regeringen byder selvfølgelig ind med de danske satsninger på det område.

Danske vinproducenter klarer sig uden støtte, fordi Danmark ikke traditionelt har været vinproducerende land. Jeg har sådan set heller ikke tænkt mig at presse på for ændringer, da vi støtter en markedsorienteret tilgang. Selv om dansk vin er god, har den næppe endnu nået de højder, som andre, der har produceret det her i tusinder af år har gjort, og det tror jeg heller ikke Morten Messerschmidt og jeg er helt uenige om.

Søren Egge Rasmussen: Tak til ministeren for at lægge vægt på, at vi skal nå målet om en CO₂-reduktion på 70 pct. i 2030. Hvis man ikke når meget på transportområdet og på andre områder i samfundet, så kan man altså kun løse opgaven, hvis man nærmest omdanner dansk landbrug til en nationalpark og et stort skovområde uden husdyr. Så jeg håber, at der er andre steder i regeringen, hvor man kan se alvoren i, at man skal levere.

Jeg kunne forstå på ministeren, at det forestående møde mest bliver et snakkemøde sammenlignet med oktobers møde. Men er der alligevel ikke mulighed for, at der kan kæmpes for nogle ting denne gang? Kan ministeren ikke få flere lande til at se lyset og forstå, at den bruttoarealmodel, Danmark har været bannerfører for, vil reducere administrationen og gøre det lettere både for de enkelte landmænd og for dem, der skal udføre kontrollen.

Jeg noterer mig, at Landbrug & Fødevarers i deres hørings svar skriver, at de generelt savner et fokus på økologisk produktion i forslaget. Når man så lægger mærke til, at Kommissionen sådan set er ude at lufte nogle ideer om, at vi i EU skal have 25 pct. økologi i landbruget i 2030, jamen så synes jeg da, at det er en anledning til at have fokus på, om der her i den afsluttende fase kan gøres mere for at sikre, at den økologiske omstilling bliver prioriteret, også når man skal forholde sig til den samlede landbrugsstøtte. Så det kunne jeg godt tænke mig at høre ministerens refleksioner over. Kan der ikke her i den afsluttende del af forløbet gøres mere for økologien?

Fødevarer- og fiskeriministeren: Nu kan vi ikke på rådsmøder i EU træffe beslutninger om, hvad vi gør herhjemme i Danmark. Men det er klart, at vi har en udfordring med at nå den samlede 70-procentsmålsætning, i og med at det er svært at reducere udledningen på kort sigt uden omfattende ændringer i landbruget. Men det er jo en opgave, vi skal løse inden 2030, og jeg tror selvfølgelig på, at nogle af de udviklingsprojekter, der er i gang inden for landbruget, vil give os redskaber til at reducere CO₂-udslippet væsentligt. Til den opgave vil vi anvende EU-støtten i videst muligt omfang.

Jeg kan ikke påstå andet, end at det forestående rådsmøde bliver et snakkemøde, men det er væsentligt, at vi også på den slags rådsmøder afholder bilaterale møder med alliancepartnere og med andre for at søge at fremme danske synspunkter bl.a. om grøn øremærkning og bruttoarealmodellen. Det har jeg brugt meget tid på at tale med mine kolleger om, og det gør vores embedsfolk også hele tiden. Jeg planlægger desuden en lang række møder med de centrale spillere i Europa-Parlamentet – ikke kun de danske, men også dem fra de andre lande, for at fremme danske synspunkter i trilogforhandlingerne.

Der er allerede i dag gode muligheder for at støtte økologi, og det bliver også en del af den nye jord til bord-strategi, som Kommissionen lægger an til. Men når vi i regeringen har en klar målsætning om at fordoble økologien i Danmark – både det økologiske areal, eksporten og forbruget – jamen, så er det selvsagt noget, vi lægger afgørende vægt på. Nu indtager Danmark som bekendt en førerposition inden for økologi; andre lande ser op til os. Men ja, vi skal fastholde den position og finde de nødvendige rammer for, at økologien kan udvikle sig i Danmark. Også til det formål skal vi naturligvis udnytte EU-mulighederne maksimalt.

2. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0392

Rådsmøde 3768 – bilag 1 (samlenotat side 3)

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 64 om konkrete forslag til besparelser på landbrugsområdet, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 65 om beregninger på mulige besparelser på landbrugsområdet, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 66 om, hvorvidt regeringen ikke har bedt EU-Kommissionen om at fremlægge beregninger til konkrete besparelser på landbrugsområdet, fra finansministeren

Rådsmøde 3766 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af 18/6-20)

EUU alm. del (19) – bilag 416 (udvalgsmødereferat side 599 FO, forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Punkterne 1, 2 og 3 blev forelagt samlet; se punkt 1.

3. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vin-produkter, om ærlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder og om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet til fordel for de mindre øer i Det Ægæiske Hav

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0392

Rådsmøde 3768 – bilag 1 (samlenotat side 3)

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 64 om konkrete forslag til besparelser på landbrugsområdet, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 65 om beregninger på mulige besparelser på landbrugsområdet, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 66 om, hvorvidt regeringen ikke har bedt EU-Kommissionen om at fremlægge beregninger til konkrete besparelser på landbrugsområdet, fra finansministeren

Rådsmøde 3766 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af 18/6-20)

EUU alm. del (19) – bilag 416 (udvalgsmødereferat side 599 FO, forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Punkterne 1, 2 og 3 blev forelagt samlet; se punkt 1.

4. Internationale handelsaftaler og -forhandlinger på landbrugsområdet

– *Præsentation fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3768 – bilag 1 (samlenotat side 59)

Rådsmøde 3763 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af 19/3-20)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Der er tale om en den tilbagevendende drøftelse af det internationale handels- og landbrugslandskab, som formandskabet sikkert har sat på dagsordenen med tanke på den lidt usikre handelspolitiske situation, vi oplever i øjeblikket, hvor vi ser en stigende grad af protektionisme og barrierer i kølvandet på covid-19.

Der er dog også lyspunkter at berette om her. Som I sikkert hørte udenrigsministeren sige tidligere på mødet, er EU og USA blevet enige om, at EU fjerner told på amerikansk hummer, mens USA nedsætter told på en række forskellige produkter fra EU, f.eks. krystalglas og lighterere. Det er en meget begrænset aftale, men da det er første bilaterale aftale i mere end to årtier, må vi tage det positive signal, der ligger i det, og det er da i hvert fald et symbolsk skridt mod nogle bedre forhold, selv om USA fastholder straffold på en række EU-produkter, bl.a. danske fødevarer, som en udløber af Airbus-Boeing-konflikten.

Men her til det her kommer selvfølgelig også Brexit-forhandlingerne, hvor vi jo er ved at indstille os på nye handelsvilkår med Storbritannien pr. 1. januar, og der er vi nødt til at sige, at der kommer en ny situation, for uanset om vi får den bedst tænkelige handelsaftale på plads, vil den ikke kunne måle sig med det indre marked. Derfor er vi nødt til at forvente flere administrative byrder for fødevarereksporten, og det er vi ved at forberede os på – ligesom erhvervet i øvrigt selv er det.

Jeg forventer, at mange medlemslande på rådsmødet vil opfordre Kommissionen til forsigtighed med frihandelsaftaler af frygt for øget konkurrence. Men fra dansk side må vi jo sige, at det er en klar fordel, at Kommissionen aktivt arbejder for at få åbnet nogle nye markeder. Det er jo i sandhed det, vi lever af.

Morten Messerschmidt: Der står, at der ikke er nogen succes i at forhandle en regional frihandelsaftale med ASEAN-landene. Det går jeg ud fra, at man skal forstå sådan, at det er ASEAN som region, der ikke har været succes med, fordi vi har da lige afsluttet med Vietnam, og jeg ved, at man har igangværende forhandlinger både med Thailand og med andre.

Vi havde i går i Kirkeudvalget besøg af en vietnamesisk delegation, som er meget bekymret for fundamentale frihedsrettigheder i Vietnam, hvor vi diskuterede den handelsaftale, som EU just har indgået med landet. Der vil jeg bare høre, om ministeren eller Kommissionen nu her, hvor aftalen skal implementeres og har sine første dage osv., er opmærksomme på bl.a., hvordan ... [lydudfald]. Jeg hører nogle frygtelige historier om, hvordan man bliver forfulgt af regimet dernede, og det kan jo ikke være sådan, at vi åbner for toldfri handel, som ikke be-

handler folk ordentligt – og da slet ikke kristne kirker. Så nu det er et specifikt punkt på dagsordenen, vil jeg lige udtrykke min bekymring. Hvordan vil man følge op?

Fødevarer- og fiskeriministeren: Det er rigtigt. Vi har – ud over det, du nævner – indgået en handelsaftale med Japan i øvrigt. Men i forhold til Vietnam og de udfordringer, der er der, noterer jeg mig din pointe, og det vil jeg bringe videre til udenrigsministeren, som jo har det ansvar. Men vi lægger selvfølgelig som regering vægt på, at der både er en fri og en fair handel.

Morten Messerschmidt: I øvrigt ros til fjernelsen af told på amerikanske hummere. Det er fremragende at få flere hummere på det danske marked. De nordatlantiske hummere er jo af topkvalitet, men indtil videre har vi været spist af med de canadiske.

Fødevarer- og fiskeriministeren: Der er heller ikke noget i vejen med en god dansk sort hummer; den kan faktisk anbefales, og der bliver faktisk landet en hel del af dem i øjeblikket.

5. Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2020/123 for så vidt angår visse fiskerimuligheder for 2020 i EU-farvande og andre farvande

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 21. september 2020, men ventes vedtaget snarest*

KOM (2020) 0344

Rådsmøde 3768 – bilag 1 (samlenotat side 65)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Der er tale om et forslag, som på nogle få områder supplerer den aftale, vi indgik i december 2019. Det drejer sig bl.a. om fiskerimuligheder for sperling og lodde. Her støtter vi i sagens natur en hurtig vedtagelse.

6. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Siden sidst

a) Forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2021 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Østersøen og om ændring af forordning (EU) 2020/123 for så vidt angår visse fiskerimuligheder i andre farvande

Fødevarer- og fiskeriministeren: Under dette punkt vil jeg kort orientere jer om Kommissionens forslag til fiskerimuligheder for Østersøen for 2021. Jeg vil vende tilbage til udvalget med et forhandlingsoplæg på det til oktober.

Vi modtog i slutningen af august et forslag fra Kommissionen, der tager udgangspunkt i den biologiske rådgivning fra ICES og i den flerårige forvaltningsplan for Østersøen. Den korte version er, at det desværre fortsat ikke ser alt for lyst ud for Østersøen. For 2021 har Kommissionen valgt en forsigtig tilgang, og der for visse bestande foreslås lavere kvoter, end der egentlig gives mulighed for inden for rammerne af den biologiske rådgivning og forvaltningsplanen. Det gælder f.eks. for torsk i den vestlige Østersø samt for rødspætte og brisling. For torsk i den østlige Østersø og sild i den vestlige Østersø var anbefalingen fra ICES en nulfangst, men her har Kommissionen foreslået en bifangstkvote for torsk i den østlige Østersø reduceres med 70 pct. i forhold til i år og en reduktion på 50 pct. for vestsild, hvilket skal være med til at sikre, at andre fiskerier kan fortsætte. Men udvalget får meget snart oversendt et grundnotat om forslaget, så I får mulighed for at dykke ned i de detaljer. Men der er altså igen lagt op til svære forhandlinger på de områder også i år.

Kim Valentin: På fiskeridelen er det selvfølgelig Brexit, der tynger rigtig meget. Jeg vil gentage, hvad jeg nævnte over for udenrigsministeren: Hvis man virkelig går efter no deal, og 40 pct. af det danske fiskeri i Nordsøen dermed forsvinder, er man selvfølgelig nødt til at arbejde med en plan B. Den vil jeg anbefale, at man melder ud og beroliger fiskerierhvervet med, at de ikke står alene. Regeringen må sørge for at redde de 2-3 pct. af Danmarks BNP og den store del af fødevarerproduktionen i Danmark, som forarbejder fisk.

Det er godt, der har været en bevægelse på kvoteområdet. Men fiskerierhvervet er stadig i gang med at dø; det dør nu bare langsommere end før. Derfor er det supervigtigt, at ministeren kommer hjem med fisk og ikke noget andet. Fisk for fisk, for ellers dør fiskeindustrien også. Det er godt at få lidt penge, ja, men der er altså mange andre typer brancher, som er afhængige af, at der landes fisk. Og det ved jeg også, at ministeren er opmærksom på. Nu gentager jeg det bare her: Det er altså ikke bare godt at få penge, men det er meget bedre for de små samfund og for industrien, at man får nogle fisk, man kan lande i stedet for den fisk, som er underlagt meget heftige kvoter, særligt i Østersøen.

Fødevarer- og fiskeriministeren: Vi er i fuld gang med at forberede forskellige scenarier, og vi har ugentlige møder med fiskerierhvervet for at kunne ruste os bedst til det her, så der er en

tæt dialog. Og Østersøen er vi også i gang med, fordi vi kan se, det ser så skralt ud med mulighederne i de kommende år, at lave en strategi sammen med erhvervet og alle mulige aktører om, hvad der skal ske i Østersøen fremover, og hvad det er, vi skal satse på i forhold til fiskeriet ud fra de foreliggende muligheder.

Mødet sluttede kl. 11.55.